

Viktoriafilm

(1936) 1939–1953

Inventář

Název archivu:	Národní filmový archiv, Praha
Název archivní pomůcky:	Viktoriafilm
Časový rozsah pomůcky:	(1936) 1939–1953
Druh archivní pomůcky:	Inventář
Číslo evidenčního listu NAD:	62
Evidenční číslo pomůcky:	87
Jméno zpracovatele:	Bc. Jakub Feige
Místo a rok vyhotovení archivní pomůcky:	Hradištko pod Medníkem, 2008

Obsah

I.	Obsah	II
II.	Vývoj původce archivního souboru	III
III.	Vývoj a dějiny archivního souboru	XX
IV.	Archivní charakteristika archivního souboru	XXIV
V.	Rozbor obsahu archivního souboru	XXV
VI.	Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky	XXVI
VII.	Použité prameny a literatura	XXVII
VIII.	Inventární seznam	1
IX.	Rejstřík jmenný	5
X.	Rejstřík místní	8
XI.	Rejstřík firem, institucí a kin	9
XII.	Rejstřík filmů	12

II. Vývoj původce archivního souboru

Brněnská filmová společnost Viktoriafilm vznikla v roce 1939, když převzala majetek (provozní prostředky, místnosti apod.) a navázala na činnost arizované firmy Monopolfilm.¹

Půjčovna a prodejna filmů „Monopol“ inž. Karel Waldmann v Brně, německy Filmleihanstalt und Filmvertrieb „Monopol“ Ing. Karl Waldmann in Brünn (dále jen Monopolfilm) byla založena v roce 1921 brněnským obchodníkem Ing. Karlem Waldmannem² – příslušné oprávnění k provozu (živnostenský list) získal 1.4. 1921 a dne 28.12. 1921 došlo k zapsání Monopolfilmu do obchodního rejstříku.³ Kromě majitele Karla Waldmanna byla za firmu oprávněna jednat i jeho manželka Arnoštka Waldmannová (roz. Salzmannová), které byla připsána prokura.⁴

Sídlo Monopolfilmu se nacházelo v Brně, zpočátku v ulici Jakubská č. 1 a nejspíše od r. 1935 ve Františkánské ulici č. 1. Předmětem podnikání společnosti bylo půjčování a prodej filmů a obchod kinematografickými a technickými potřebami.⁵ Monopolfilm se zaměřoval výhradně na filmový obchod – dovoz a půjčování zahraničních filmů především německých, v menší míře i anglických, francouzských a ojedinele polských, sovětských (např. v r. 1935 film *Čapajev*), rakouských či maďarských.⁶ V roce 1935 přistoupila společnost ke kartelu československých filmových dovozců, který byl uzavřen z důvodu

¹ Nejedná se o firmu „Viktoria Film Ing. Fritz & Tausenau“, veřejná obchodní společnost v Praze, která působila v období 1.7. 1919 (22.7. 1919 zápis do obchodního rejstříku) – 23.12. 1922 (26.1. 1923 výmaz z obchodního rejstříku). Majiteli této firmy byli společníci Ing. Josef Fritz (z firmy vystoupil 17.6. 1920) a Ing. Augustin Tausenau, sídlo se nacházelo na Žižkově č.p. 880 a předmětem podnikání bylo „půjčování a prodej filmů pro biografy, prodej veškerých kinematografických potřeb a strojů a zařizování kinematografických divadel“. Srov. Státní oblastní archiv v Praze, fond Krajský soud obchodní, spis sign. A XI 21.

² Karel Waldmann (*1887 Náměšť na Moravě), v letech 1906–1913 studium na K.K. Deutsche Franz-Joseph technische Hochschule in Brünn – obor stavební inženýrství. Viz Moravský zemský archiv v Brně (dále jen MZA Brno), fond Krajský soud civilní (dále jen KSC), spis sign. A VII 252. Ve filmovém oboru podnikal i jeho bratr Oskar Waldmann, jenž byl majitelem půjčovny filmů Ovalfilm (založena v lednu 1935). Tato společnost sídlila v Brně, Jakubská č. 1 a zaměřovala se na distribuci krátkých filmů, viz ŠTÁBLA, Zdeněk: *Data a fakta z dějin československé kinematografie 1896–1945*, sv. 3. Praha: Československý filmový ústav (dále jen ČSFÚ) 1990 (strojopis), s. 466 a BEDNARÍK, Petr: *Arizace české kinematografie*. Praha: Karolinum 2003, s. 125.

³ MZA Brno, f. KSC, spis sign. A VII 252. Podle Z. Štábly došlo k založení Monopolfilmu spol. s r.o. (!) již v první polovině února 1919 a v letech 1920–1921 působila navíc v Teplicích filiálka tohoto podniku, kterou řídil Ernst Watzke (z důvodu nerentability v dubnu 1921 zrušena). Viz ŠTÁBLA, Z.: *Data a fakta...*, sv. 2. Praha: ČSFÚ 1989 (strojopis), s. 86–87. Tyto údaje však nejsou potvrzeny z dalších zdrojů.

⁴ MZA Brno, f. KSC, spis sign. A VII 252.

⁵ MZA Brno, f. KSC, spis sign. A VII 252. Podle Z. Štábly získal Karel Waldmann pro Moravu, Slezsko a Slovensko generální zastoupení pražské veřejné obchodní společnosti Robert Fantl a spol. (Praha 2, Václavské náměstí 11 – vznik 1.5. 1919, v březnu 1920 se připojila ke Slaviafilmu) a do těchto oblastí dovážel německé filmy a prodával Ernemannovy projektory, srov. ŠTÁBLA, Z.: *Data a fakta...*, sv. 2, s. 86–87, 102.

⁶ HAVELKA, Jiří: *Čs. filmové hospodářství I.–V. (Zvukové období 1929–1934, Rok 1935–1938)*. Praha: Nakladatelství Čefis 1935 a Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1936–1939.

ochrany před vysokými cenami předváděcích práv (monopolu) při nákupu zahraničních filmů.⁷

Ve 30. letech 20. století se Monopolfilm věnoval i vlastní filmové produkci a během své existence vyrobil 3 celovečerní hrané filmy, které rovněž distribuoval. Jedná se o filmy *Strýček z Ameriky* (1933), *Maryša* (1935), *Cestou křížovou* (1938).⁸

Zásah do činnosti Monopolfilmu přinesl rok 1939. Po německé okupaci Československé republiky a následném vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava (15.–16.3. 1939) nemohl Karel Waldmann, jakožto „neárijec“, svůj podnik nadále udržet a na poslední chvíli i s rodinou emigroval do Palestiny.⁹ Dne 15.5. 1939 obdrželi zaměstnanci firmy formální výpověď (podepsanou majitelem),¹⁰ v červenci 1939 byla tato židovská firma vyloučena ze Svazu filmového průmyslu a obchodu¹¹ a posléze došlo k její arizaci na základě nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě o židovském majetku z 21.6. 1939. Dne 17.8. 1939 byl ustanoven treuhänder (Treuhänder – „správa k věrné ruce“) advokát Dr. Leo Wachtl, který ve své funkci setrval do 26.10. 1939.¹² Další správce k věrné ruce, Karl Theodor Adam (obchodník či úředník v Praze 16, Plzeňská 32), nastoupil v červenci 1940 a jeho úkolem byla likvidace firmy (tzv. Abwicklungs-Treuhänder).¹³ Mezitím, v průběhu května 1939, převzala veškerý majetek Monopolfilmu jeho dosavadní zaměstnankyně Němka Franzi Hanischová, která posléze se společníkem Josefem Pichem (rovněž Němec) založila novou společnost Viktoriafilm – nástupce Monopolfilmu. Firma Monopolfilm tak arizováním přešla do majetku Viktoriafilmu.¹⁴

„Viktoriafilm“ F. Hanisch & J. Pich (Filmleihanstalt u. Filmvertrieb „Viktoriafilm“ F. Hanisch & J. Pich) zahájil svůj provoz dne 1.10. 1939. Jednalo se o veřejnou obchodní

⁷ Dohoda byla uzavřena 27.9. 1935. Původně měl kartel platit do 30.6. 1937, nakonec se však osvědčil a k jeho likvidaci bylo přistoupeno až v létě 1939. Srov. HAVELKA, J.: *Čs. filmové... II. Rok 1935*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1936, s. 11 a HAVELKA, J.: *České filmové...VI. 1939*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1940, s. 29.

⁸ *Český hraný film II. 1930–1945*. Praha: Národní filmový archiv (dále jen NFA) 1998. Pro film *Maryša* byly připraveny i barevně natočené pasáže a film se promítal s krátkým barevným dodatkem *Velikonoce na Slovácku*. Srov. BEDNÁŘÍK, P.: *Arizace...*, s. 125.

⁹ Inv. č. 40. Naproti tomu jeho bratr Oskar Waldmann, majitel Ovalfilmu, neemigroval a 22.5. 1942 byl deportován v transportu Aw z Třebíče do Terezína a odtud 3 dny poté do ghetta v Lublinu – z koncentračních táborů se již nevrátil. Srov. BEDNÁŘÍK, P.: *Arizace...*, s. 101, 125.

¹⁰ Inv. č. 40.

¹¹ *Filmový kurýr*, roč. XIII, č. 27 (7.7. 1939), s. 1.

¹² BEDNÁŘÍK, P.: *Arizace...*, s. 72.

¹³ Výnos říšského protektora z 27.7. 1940 (Nr. XV F), srov. MZA Brno, f. KSC, spis sign. A VII 252.

¹⁴ Výpověď bývalého zaměstnance Viktoriafilmu Roberta Penky (září 1949), srov. inv. č. 40. O převzetí firmy byla údajně vyhotovena smlouva (inv. č. 40) a „z nejasných záznamů lze se domnívat, že firma Viktoriafilm zaplatila za vše 35.000,- K a sice Auswanderungsfondu“, srov. inv. č. 22. Dle jiného zdroje, Viktoriafilm odkoupil filmy Monopolfilmu a Ovalfilmu (firmy bratří Waldmannových) v lednu 1942 za 6 000,- K, srov. BEDNÁŘÍK, P.: *Arizace...*, s. 72.

společnost a oba majitelé, společníci Franzi Hanischová¹⁵ i Josef Pich¹⁶, byli oprávněni zastupovat společnost každý samostatně.¹⁷

Předmětem podnikání společnosti byl „obchod filmem, včetně půjčování a obchodu s kinematografickým a technickým spotřebním zbožím“.¹⁸ To znamená, že Viktoriafilm svojí činností bezprostředně navázal na Monopolfilm a nadále rozvíjel jeho předchozí aktivity. V rámci společnosti byly exploatovány některé filmy bývalého Monopolfilmu (např. *Maryša*, *Cestou křížovou* ad.) a dále pak bylo pokračováno v dovozu a distribuci zahraničních filmů, především německé výroby, v menší míře též americké, anglické či mexické provenience (vesměs německé verze).¹⁹ Samostatnou filmovou produkcí se společnost nezabývala, vyjma záměru z let 1940–1941, kdy se Viktoriafilm pokoušel o natočení filmu „Anička neviňátko“. Jeho realizace se však z nejasných důvodů nakonec neuskutečnila.²⁰

Jak již bylo uvedeno, Viktoriafilm získal majetek, provozní prostředky a prostory bývalého Monopolfilmu. Jeho sídlo se tedy nacházelo i nadále v Brně, ve Františkánské ulici 1 (Franziskanergasse 1), kde byly umístěny kancelářské místnosti (předsíň a 4 místnosti – „Ředitelství“, „Program“, „Skladiště“, „Reklama“). Vedle toho využívala společnost 2 místnosti expedice a prostory filmového skladiště v Brně – Komárově (Brněnská č. 29), kde měla uloženu většinu svých filmových kopií.²¹ Viktoriafilm zde byl v podnájmu u další brněnské filmové společnosti Helena Metzgerová (Kinofilm) a závazně měl pronajaty 2 úložné boxy.²²

V roce 1940 získala navíc společnost do svého vlastnictví i filmy a část majetku zarizované židovské firmy Meteor-Film. Údajně se mělo jednat o 12 filmů, včetně práv na jejich exploataci (z toho 3 české, celkem 41 filmových kopií), zvukové dodatky (kopie),

¹⁵ Franziska Hanisch (*14.11. 1892 Brno, roz. Pospischil, vdaná) – Němka, členka NSDAP. Srov. NFA Praha, f. Českomoravské filmové ústředí (dále jen ČMFÚ), k. 37, inv. č. 681 (Arijský rejstřík) a k. 46, inv. č. 838.

¹⁶ Josef Pich (*3.6. 1900 Brno, ženatý) – Němec, člen NSDAP. Srov. NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 39, inv. č. 681 (Arijský rejstřík) a k. 46, inv. č. 838.

¹⁷ Zápis nově vzniklé společnosti byl do obchodního rejstříku (KSC v Brně A XIII 159) proveden 31.12. 1940, viz inv. č. 4 (datum zahájení činnosti – 1.10. 1939 – potvrzuje i inv. č. 42).

¹⁸ Viz inv. č. 4.

¹⁹ Inv. č. 40 a HAVELKA, J.: *České filmové hospodářství VI.–IX. 1939–1942*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1940–1943 a HAVELKA, J.: *Filmové hospodářství v zemích Českých a na Slovensku 1939 až 1945*. Praha: Československé filmové nakladatelství 1946.

²⁰ Informace o tomto záměru pocházejí až z doby po r. 1945, kdy JUDr. Jaroslav Svára z Prahy uplatňoval pohledávku vůči Viktoriafilmu za právní práce a porady udělované osobně řediteli Pichovi, jenž prováděl v letech 1940–1941 ve spojení s natáčením tohoto filmu, viz inv. č. 20. V katalogu *Český hraný film II. ani ve ŠTÁBLOVI (Data a fakta...)* není o filmu tohoto názvu žádná zmínka.

²¹ Inv. č. 9, 31, 32.

²² Údaj z r. 1940. Podle zjištěných informací postavila toto objemné filmové skladiště na okraji Brna (Komárov) firma H. Metzgerová Kinofilm, stavitelem a majitelem skladiště měl být Ing. Ludvík Kolářek. Firma H. Metzgerová měla na této nemovitosti knihovní zápis z 23.4. 1936 – nájemní právo ve svůj prospěch (údajně bezplatné nájemní právo na 8 boxů po dobu 5-ti let), srov. NFA Praha, f. Kinofilm, nezpracováno.

reklamní materiál k filmům a nejrůznější zařízení (psací stroj, nábytek apod.) či tiskopisy (dopisní papíry, obálky, adresové nálepky aj.).²³

Půjčovna a prodejna filmů Meteor-Film (Brno, Josefská č. 23, později Kolísková č. 5) byla založena 9.5. 1921, majitelem živnosti (nejednalo se o protokolovanou firmu v obchodním rejstříku) byl Richard Spitz, ředitel textilní továrny.²⁴ V lednu 1922 přijal za veřejného společníka firmy Eugena Waltera (společníka vídeňské firmy Engel a Walter) a firma poté změnila název na Meteorfilm Spitz a Walter.²⁵ Meteor-Film, stejně tak jako Monopolfilm, patřil ke kartelu filmových dovozců (1935–1939, viz výše) a exploatoval především německé a rakouské filmy, v menší míře pak filmy anglické, francouzské a švédské provenience.²⁶ Z československé produkce Meteor-Film půjčoval jednak jediný film své vlastní výroby, němý dlouhý hraný film *Veterán Votruba* (1928),²⁷ dále pak film *Divoch* (1936, výroba Meissnerfilm) a jeho německou verzi *Wildfang* (1936, výroba Meissnerfilm).²⁸ V letech 1937 a 1938 aktivita Meteor-Filmu postupně upadala a následná německá okupace v roce 1939 přivedla definitivní zánik tohoto podniku.²⁹

Co se týče personálu Viktoriafilmu, jeho celkový počet s přesným rozdělením funkcí je doložen až z počátku roku 1943 (15.2.).³⁰ V této době společnost zaměstnávala 11 stálých zaměstnanců s pevným platem – české národnosti: Hedvika Filová (*1910, reklamistka, u firmy zaměstnána od 1.10. 1939), Vilma Hanousková (*1906, účetní – saldokontistka, zaměstnána od 1.10. 1939),³¹ Josef Vacula (*1899, pomocný expedient a sluha, zaměstnán od 1.10. 1939), Anna Vaculová (*1928, praktikantka, zaměstnána od 1.2. 1943), Božena Cveková (*1918, lepička filmů, zaměstnána od 9.10. 1939), František Doležal (*1909, sluha, zaměstnán od 12.5. 1942), Tereza Nováková (*1900, pomocná úřednice, zaměstnána od 1.12. 1941)³² a Helena Dvončová,³³ německé národnosti: Marie Pichová (*1900, německo-česká korespondence, zaměstnána od 1.10. 1939), Margarete Pospischilová (*1877, pokladní účetní, fakturistka, zaměstnána od 1.10. 1939) a Marie Witteková (*1903, expedientka a lepička filmů, zaměstnána od 1.10. 1939).³⁴ Dále u společnosti působili 3 obchodní zástupci,

²³ Podrobně srov. inv. č. 39 a 40. Rovněž viz s. XVIII–XIX tohoto inventáře.

²⁴ Archiv města Brna, Kartotéka živnostníků – Živnostenský referát města Brna, nezpracováno (údaje poskytl Mgr. Jana Fasorová, MZA Brno, 4. oddělení správy a zpracování fondů, správkyňe fondové skupiny C).

²⁵ ŠTÁBLA, Z.: *Data a fakta...*, sv. 2, s. 215.

²⁶ HAVELKA, J.: *Čs. filmové... I.–V.*

²⁷ *Spitzenhörschen und Schusterpech (Die Lampelgasse)*, film byl vyroben v česko-rakouské produkci společně s vídeňskými společnostmi Otto-Film a Michelezzi-Film. Srov. *Český hraný film I. 1898–1930*. Praha: NFA 1995, s. 221.

²⁸ HAVELKA, J.: *Čs. filmové... III. Rok 1936*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1937, s. 55 a 64.

²⁹ Robert Spitz (*27.8. 1885), židovského původu, zahynul v koncentračním táboře, srov. HAVELKA, J.: *Kdo byl kdo v československém filmu před rokem 1945*. Praha: ČSFÚ 1979, s. 238.

³⁰ Následné údaje viz NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 31, inv. č. 462. Ve službách Viktoriafilmu jsou doloženi i další zaměstnanci, jejichž doba působení u společnosti však není přesně zachycena: Jaroslav Havlík (řidič) – byl již zaměstnancem Monopolfilmu (od r. 1936) a Robert Penka. Viz inv. č. 35, 40.

³¹ Také se objevuje funkce – programistka, srov. inv. č. 6.

³² Její národnost není přesně zjištěna, v pramenech se objevuje i jako Therese Novak (či Nowak). Srov. NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 31, inv. č. 462.

³³ Mohlo by se jednat o Helenu Růžičkovou (*1896, Slovenka), jenž byla u Viktoriafilmu zaměstnána jako posluhovačka. Viz pozn. č. 63.

³⁴ Existuje jistá pravděpodobnost, že M. Pichová a M. Pospischilová mohly být s majiteli firmy v příbuzenském vztahu.

kteří pobírali provizi z jimi uskutečněných obchodů (dle příkazu majitelů objížděli jednotlivá kina a uzavírali s nimi objednávky na filmy): Josef Engel z Prahy³⁵ (Praha 12, Americká 16, u firmy zaměstnán od 15.10. 1940) – zástupce (reprezentant) pro Velkou Prahu, Plzeň a České Budějovice,³⁶ Jan Paukert z Prahy³⁷ (Praha 13, Černokostelecká 989, zaměstnán od 17.7. 1941) – zástupce pro Čechy (mimo Velkou Prahu, Plzeň, České Budějovice, Zdice a Beroun) a Moravu³⁸ a Alois Bejvl z Brna (*1884, zaměstnán od 12.10. 1942) – zástupce pro Čechy a Moravu.³⁹ U Viktoriafilmu navíc působil disponent Karel Matouschek (*1910, Němec, zaměstnán od 1.9. 1941), který pobíral jak pevnou měsíční mzdu, tak i provizi.⁴⁰ Na chodu společnosti se rovněž přímo podíleli samotní spolumajitelé – ředitelé. Franzi Hanischová působila mj. jako účetní a obchodní vedoucí a Josef Pich zastával funkci akvizitéra.⁴¹

V roce 1943 provoz Viktoriafilmu, v této době jediné německé filmové půjčovny na Moravě,⁴² musel ustát. Na základě výnosu říšského protektora v Čechách a na Moravě ze dne 4.3. 1943 (č. IV./2-4450) provedlo Českomoravské filmové ústředí (dále jen ČMFÚ) koncentraci dosavadních filmových půjčoven v Čechách a na Moravě a soustředilo je do jediné společnosti **Kosmosfilm, spol. s r.o.**⁴³ Provoz Viktoriafilmu, stejně jako ostatních začleněných půjčoven, byl zastaven 3.5. 1943 a tímto dnem Kosmosfilm převzal – odkoupil –

³⁵ Josef Rudolf Engel (*9.5. 1908): dříve obchodník, samostatný výrobce českých filmů – v květnu 1931 založil půjčovnu filmů Melody-Film (Praha 2, Václavské náměstí 60-62), která se zaměřovala na obchod s americkými, francouzskými a německými filmy. V období 1931–1933 firma exploatovala celkem 9 filmů (1 český). V r. 1932 se půjčovna přestěhovala do Žitné ulice 29 a r. 1933 otevřela svou expozituru v Brně (Měniňská 7). Firma se rovněž zabývala filmovou produkcí: vyrobila 1 hraný celovečerní film *Pepina Rejholcová* (1932) a 4 krátké filmy (1933), které napsal (námět, scénář) a režíroval J. R. Engel. Několik záměrů společnosti bylo neúspěšných: uvažovaná realizace filmu „Rudé koleje“ (1931–1932) a především již započaté filmy „Rozmary mládí“ (1933, námět, rež. J. R. Engel) a „Tři dny smůly“ (1933) – pro nedostatek potřebného kapitálu však zůstaly nedokončeny. V r. 1934 firma likvidovala a J. Engel přišel téměř o celý svůj majetek. Srov. inv. č. 27; ŠTÁBLA, Z.: *Data a fakta...*, sv. 3, s. 206, 221, 337, 397; HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství I. 1898–1945*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p. 1958, s. 91. Viktoriafilm převzal exploataci filmu *Pepina Rejholcová*, který však i nadále zůstal ve vlastnictví J. Engela, viz inv. č. 27.

³⁶ Zároveň také působil u Zdarfilmu (Praha 2, Václavské nám. 17), kde rovněž pracoval jako zástupce na provizi a diety. Srov. NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 31, inv. č. 462.

³⁷ Jan Paukert (*25.7. 1905 Brno – Žabovřesky, ženatý). Od března 1939 ředitelem pražské pobočky filmové půjčovny United Artist a.s., Praha 2, Václavské náměstí 49 (po odchodu dosavadního ředitele Bedy Morela, židovského příslušníka). Srov. NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 39, inv. č. 681 (Arijský rejstřík) a *Filmový kurýr*, roč. XIII., č. 15 (14.4. 1939), s. 1.

³⁸ Inv. č. 26. Jiný zdroj uvádí datum přijetí do služeb Viktoriafilmu 1.8. 1941, srov. NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 31, inv. č. 462.

³⁹ NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 31, inv. č. 462.

⁴⁰ NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 31, inv. č. 462.

⁴¹ Údaje o povolání majitelů pocházejí z října 1939 (žádosti o potvrzení arijského původu), viz NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 37 a 39, inv. č. 681 (Arijský rejstřík). Je možné, že F. Hanischová vykonávala podobnou funkci již u Monopolfilmu (viz výše).

⁴² NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 46, inv. č. 838.

⁴³ Jednalo se o tzv. válečně nutné sloučení podniků, jež mělo na zřeteli výnos ministra financí z 24.6. 1943 č.j. 46.292/43-III/3. K likvidaci bylo určeno celkem 19 společností, mimo zůstaly jen firmy UFA, Elektafilm, Lucernafilm, Natinonalfilm, Stellafilm a Dafafilm. Koncentraci měl na starosti referent ČMFÚ Josef Hlinomaz. Srov. NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 11, 14, 32.

veškeré filmové kopie, jakož i monopoly a práva k filmům, které dosud Viktoriafilm exploatoval.⁴⁴ Do užívání Kosmosfilmu přešly také úložné prostory ve filmovém skladišti v Brně – Komárově a z majetku Viktoriafilmu mu byla propůjčena 1 šestizásuvková registratura, 1 psací stroj (Rheinmetal 10438) a 2 převijáky filmů.⁴⁵ Převody a přihlášky zaměstnanců do Kosmosfilmu byly provedeny od všech začleněných firem hromadně.⁴⁶ Do řad zaměstnanců nově utvořené společnosti vstoupili všichni 3 zástupci Viktoriafilmu, kteří působili v oddělení „Akvizice“ (A. Bejvl – Morava, J. Engel – Praha, J. Paukert – Čechy). V programovém oddělení v Praze působila H. Filová, ostatní zaměstnanci Viktoriafilmu pak zůstali v Brně, kde se stali součástí personálu nově vytvořené brněnské expozitury Kosmosfilmu – z plánovaného počtu 13 zaměstnanců tvořili většinu (10).⁴⁷ V rámci této pobočky působila tzv. pomocná expedice, jenž expedovala převážně filmy začleněných brněnských půjčoven (Viktoriafilm, Excelsiorfilm, Terrafilm, Lloydfilm).⁴⁸ Její provoz však byl nakonec pouze dočasný, neboť již během praktického provádění se jednatelský sbor Kosmosfilmu usnesl o jejím zrušení k 31.12. 1943.⁴⁹

Majitelům likvidovaných půjčoven byla dána možnost účastnit se na kmenovém kapitálu Kosmosfilmu podle poměru obrátů jejich firem za hospodářský rok 1941. Franzi Hanischová i Josef Pich této možnosti využili, každý za svoji osobu si odkoupil vlastní kmenový podíl a stal se tak společníkem této nově utvořené společnosti.⁵⁰ Na valné hromadě (16.4. 1943) pak navíc byla Franzi Hanischová zvolena jedním z jednatelů Kosmosfilmu.⁵¹

Zrušením Viktoriafilmu a jeho začleněním do Kosmosfilmu hrozilo, že oba majitelé, Franzi Hanischová a Josef Pich, přijdou do jisté míry o značnou část svých dosavadních

⁴⁴ Kupní cena byla určena jako 70% podílu z veškerých hrubých půjčovných příjmů, jichž by firma Kosmosfilm docílila – vyúčtování probíhalo měsíčně a zpětně. Hlavní příjmy společníků tedy plynuly z exploatace jejich filmů, srov. NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 14 a inv. č. 28. Co se týče přesného počtu filmů Viktoriafilmu, existují 2 odlišné informace: 1) 62 filmů (58 německých, 4 české), viz NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 14. 2) seznam s konkrétními tituly: celkem 96 filmových kopií (z toho 15 pohádek), srov. NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 40.

⁴⁵ NFA, f. Kosmosfilm, inv. č. 14, 68.

⁴⁶ NFA, f. Kosmosfilm, inv. č. 3, 11, 14.

⁴⁷ M. Pichová, M. Pospischilová, V. Hanousková, J. Vacula, F. Doležal, M. Witteková, B. Cveková, A. Vaculová, T. Nováková a H. Dvončová. Viz NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 14, 35, 36.

⁴⁸ Mimo tuto brněnskou pomocnou expedici zahrnovalo Expediční oddělení Kosmosfilmu další 4 skupiny v Praze – filmy Viktoriafilmu byly rovněž expedovány v rámci pražské Expedice II. Srov. NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 35.

⁴⁹ Většina personálu měla být vypovězena – zůstat měly pouze 4 pracovní síly: V. Hanousková, M. Witteková, B. Cveková a J. Vacula. Místnosti měly být i nadále ponechány k dispozici Kosmosfilmu, srov. NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 35.

⁵⁰ NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 66. Obrat Viktoriafilmu za hospodářský rok 1941 činil 1 695 000,- K, z čehož vyplýval celkový podíl ve výši 11 500,- K, který si však oba majitelé mezi sebou rozdělili (každý 5 750,- K). Po navýšení kmenového kapitálu Kosmosfilmu se členské podíly zvýšily tak, že každý z nich vlastnil podíl v hodnotě 17 250,- K. Viz NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 13 a 32.

⁵¹ NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 12.

příjmů. Z tohoto důvodu byly vedeny snahy o zajištění jejich další existence a dokonce i brněnský okresní vedoucí NSDAP Folta (Kreisleiter, NSDAP, Gau Niederdonau, Kreisleitung Brün) se za oba přimlouval u Dr. Hassolda (Parteiverbindungsstelle u říšského protektora), aby jim byl nápomocen při přidělení brněnského kina „Lichtspieltheater im Brünner Arbeiterheim“ či případně, aby jim bylo vyhrazeno další uprázdněné kino.⁵²

Prerušeni činnosti Viktoriafilmu však nemělo dlouhého trvání a již v roce 1944 začala nová etapa této společnosti. Se svolením ČMFÚ obnovili dne 16.10. 1944 oba společníci Franzi Hanischová a Josef Pich provoz **Viktoriafilmu**, jakožto půjčovny zaměřené výhradně na pohádkové a dětské filmy převážně německé výroby.⁵³

Dosavadní nájemní smlouva s Kosmosfilmem na zapůjčený inventář byla vypovězena dne 15.10. 1944 a jednotlivé předměty se postupně vrátily zpět do užívání Viktoriafilmu (20.10. 1944, 1. a 7.3. 1945).⁵⁴ Exploatace dříve předaných filmů, vyjma pohádek, však zůstala i nadále v režii Kosmosfilmu, stejně tak zůstaly v platnosti členské podíly Franzi Hanischové a Josefa Picha, tzn. že i nadále byli společníky Kosmosfilmu.

Obnovený Viktoriafilm převzal zpět i své bývalé zaměstnance. Ze zástupců však u společnosti nadále aktivně působil již jen Josef Engel, neboť Jana Paukerta za odbojovou činnost zatkl gestapo a od září 1944 až do května 1945 byl uvězněn v koncentračním táboře Terezín Malá Pevnost.⁵⁵ Další činnost Aloise Bejvla není přímo potvrzena.⁵⁶ Počínaje dnem 16.10. 1944 byla uvedena do chodu pražská pobočka Viktoriafilmu (Praha 1, Vodičkova č. 6), v jejímž čele stál Josef Engel, který byl nově přijat jako vedoucí prodejní úředník. Na starosti měl jednak uzávěrky pro Velkou Prahu převzaté od Kosmosfilmu (pohádky) a především pak získávání dalších nových zakázek pro Viktoriafilm a to jak z Velké Prahy, tak i ostatních míst v Čechách a případ od případu dle vzájemné dohody s majiteli i z míst na Moravě – samostatně filmy zadával, expedoval a inkasoval (vše vykonával bez pevného platu – na provizi). Mimo prodeje měl na starosti provoz pražské pobočky, dozor na filmové kopie či reklamní materiál.⁵⁷

⁵² Dopis z 24.4. 1943. Viz NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 46, inv. č. 838. Výsledek této snahy není autorovi znám.

⁵³ ŠTÁBLA, Z.: *Data a fakta...*, sv. 4. Praha: ČSFÚ 1990 (strojopis), s. 419. Tento fakt dokládá i orig. hlavičkový papír „Viktoria Film F. Hanisch & J. Pich, půjčovna pohádkových a dětských filmů“, viz inv. č. 37. Distribuci německých pohádkových filmů se Viktoriafilm částečně věnoval již v předchozím období před r. 1943, srov. pozn. č. 42. Soupis veškerých uskladněných filmových kopií z roku 1945 viz inv. č. 31.

⁵⁴ NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 68.

⁵⁵ Inv. č. 26. J. Paukert pobíral provizi do 31.8. 1944, přestože byl poté zadržen v koncentračním táboře, zůstával i nadále zaměstnancem Viktoriafilmu, srov. inv. č. 26 a 43.

⁵⁶ Stále však byl s Viktoriafilmem (alespoň) ve formálním pracovním svazku, viz s. XV-XVI tohoto inventáře.

⁵⁷ J. Engel zaujímal ve firmě oproti běžným zaměstnancům zvláštní postavení, působil v Praze a jednal pouze s majiteli. Srov. inv. č. 27; ŠTÁBLA, Z.: *Data a fakta...*, sv. 4, s. 107, 419; HAVELKA, J.: *Filmové*

Ostatní personál zůstal pravděpodobně beze změny, pouze došlo k drobným úpravám v obsahu jejich pracovní náplně (viz níže).⁵⁸

Zásadní zlom v činnosti Viktoriafilmu nastal v závěru 2. světové války. V důsledku válečných událostí (blížící se fronta) byl v dubnu 1945 provoz společnosti zastaven⁵⁹ a během osvobozovacích bojů a následného zmatku po osvobození došlo k částečnému rozvratu společnosti, která utrpěla řadu materiálních škod.⁶⁰ Josef Pich zmizel⁶¹ a Franzi Hanischová (Němka a příslušnice NSDAP), jenž v Brně zůstala, neměla žádnou možnost do dění ve firmě nadále zasahovat.

Bezprostředně po osvobození, v prvních popřevratových dnech, byly podniknuty kroky k **převzetí a konfiskaci Viktoriafilmu** – jakožto německého majetku, z počátku ale byly tyto snahy vedeny nejednotně a ne zcela organizovaně. Podnět vzešel ze strany českého personálu, zejména od Vilmy Hanouskové a slečny Hedviky Filové.⁶² Prostřednictvím manžela Vilmy Hanouskové byla kontaktována brněnská KSČ a k okamžitému zabavení podniku získán pověřenec Paseka („tech. referent agitprop. KSČ v Brně“).⁶³ Pověřenec Paseka provedl nejprve zevrubnou prohlídku kancelářských místností, při které mj. zajistil „nějaký listinný usvědčující materiál“ ze stolů majitelů (viz kap. III. Vývoj a dějiny archivního souboru) a následně pověřil Vilmu Hanouskovou s Hedvikou Filovou zahájením přípravných prací k obnovení činnosti Viktoriafilmu – válkou zničené prostory měly uvést do pořádku, aby byly co nejdříve opět schopny provozu.⁶⁴ V záležitosti dalšího postupu se zaměstnankyně řídily dispozicemi pana Paseky – činnost půjčovny měla být obnovena

hospodářství v zemích..., s. 44. J. Engel, jakožto zástupce společnosti, převzal od Kosmosfilmu do svého držení vrácené předměty Viktoriafilmu (viz výše).

⁵⁸ Dle některých údajů mělo v roce 1943 a 1944 pracovat u firmy 13 zaměstnanců, viz inv. č. 9.

⁵⁹ K dispozici jsou 2 data ukončení provozu – 14.4. a 30.4. 1945, srov. inv. č. 9. Vzhledem ke skutečnosti, že město Brno bylo definitivně osvobozeno sovětskými vojsky 26.4. 1945, se jako pravděpodobnější jeví první varianta. Každopádně již od 1.4. 1945 nebyl zaměstnancům vyplácen plat, viz s. XIV tohoto inventáře.

⁶⁰ Např. rozbitá okna v kancelářských místnostech, ztráta osobního automobilu, jiného majetku apod. Srov. inv. č. 2, inv. č. 31 a 35.

⁶¹ Počátkem května 1945 hledali 2 pánové v sídle firmy J. Picha a nějakého mladého muže, údajně zaměstnance Viktoriafilmu, aby je zatkli, viz inv. č. 2.

⁶² Viz inv. č. 2. Na poč. května 1945 zůstávali u Viktoriafilmu čeští zaměstnanci H. Filová (programistka), V. Hanousková (účetní a pokladní), J. Vacula (expedient), H. Růžicková (posluhovačka) a vedoucí úředník pražské pobočky J. Engel (zástupce), ze zaměstnanců německé národnosti M. Pichová (úřednice) a M. Witteková (lepička filmů), srov. inv. č. 31.

⁶³ Podle dostupných informací, jednal pověřenec Paseka při zajištění Viktoriafilmu (majetek Němců a kolaborantů) na základě zmocnění „NV [národního výboru] v Brně“ a postupoval v souladu s brněnskou odbočkou ČMFÚ. Viz inv. č. 1 a 2. Konkrétní identifikace této osoby není dosud přesně zjištěna, mohlo by se jednat o Drahomíra Paseku – tiskového a propagačního referenta moravské odbočky Svazu českých filmových pracovníků (vznik 16.10. 1945 v Brně), viz HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství 1945 a 1946*. Praha: Čs. filmové nakladatelství 1947, s. 29.

⁶⁴ K tomu jim vydal pověření ke vstupu do kancelářských místností (4.5. 1945). Srov. inv. č. 1 a 2.

a vše se mělo připravit k převzetí podniku (plánováno na pondělí 7.5. 1945).⁶⁵ Podle některých údajů měl další provoz půjčovny pokračovat v rámci „vedení filmového ústředí“ (ČMFÚ).⁶⁶

Ve stejné době se však o Viktoriafilm začaly zajímat i další osoby – pánové Směšní (starší a mladší).⁶⁷ „Asi kolem 5.5. ...“ se do sídla společnosti dostavil nejprve pan Směšný starší, který zde bezúspěšně hledal pana ředitele Navrátila a pana Svídu.⁶⁸ Později přišel v doprovodu „ruského partyzána – diverzanta“ Směšného mladšího, jenž se přítomným zaměstnancům Viktoriafilmu prokázal mj. „legitimací ruského vojenského velitelství o oprávnění převzetí a zajištění ... firmy“.⁶⁹ Oba pánové provedli již druhou podrobnou prohlídku kanceláře v krátkém sledu (psacích stolů „obou šéfů“, pokladního tresoru, pokladny apod.) a rovněž zabavili některé předměty (viz kap. III. Vývoj a dějiny archivního souboru). Vilmě Hanouskové a Hedvice Filové nařídili provést inventuru kancelářského zařízení, filmů, obstarat výpis z konta, soupis hotovostí, zajistit filmové skladiště a auto v garáži.⁷⁰ Zpracování tohoto úkolu bylo podle nich naléhavé a vše mělo být v pondělí 7.5. 1945 připraveno pro převzetí firmy. Pánové Směšní však ve svém pokusu o zabránění podniku nejednali v souladu ani s vědomím pověřence Paseky a k tomuto jednání nebyli nijak oprávněni.⁷¹ Celá věc se vyřešila ve stanoveném dnu převzetí firmy, v pondělí 7.5. 1945, přímo v kancelářských místnostech Viktoriafilmu. Pověřenec Paseka po delším rozhovoru se Směšným ml. celou situaci vysvětlil⁷² a po jejich odchodu dění kolem Viktoriafilmu načas

⁶⁵ Srov. výrok Paseky, že „... vše je v proudu, že jsou již v Brně ruští páni z filmové branže a že již nějaké ruské filmy jsou připraveny pro promítání ...“ a rovněž že „budeme přebírat Viktoriafilm a Kino Kapitol a že v pondělí v 10:00 přijdou pánové s nějakými listinami.“, viz inv. č. 2.

⁶⁶ Inv. č. 2.

⁶⁷ Blíže neurčené osoby. Výzkumem zjištěny následující údaje – Josef Směšný (Brno – Černá Pole, Břeňkova 2): 1933–1936 komandista brněnské půjčovny a prodejny filmů Excelsiorfilm (F. Navrátil a spol., komanditní společnost); Josef Směšný (disponent v Brně, Tišnovská 39): 1936–1937 osobně ručící společník Excelsiorfilmu, viz MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15. Jistý Josef Směšný působil i jako zástupce Terrafilmu (Brno), pro který sjednával uzávěrky. Srov. NFA Praha, f. Terrafilm, nezpracováno. Zda-li se jedná o tyto pány Směšné, není přesně známo.

⁶⁸ „...a velmi se divil, že u nás dosud nejsou ...“, srov. inv. č. 2. Jistý J. Svída působil po r. 1945 v brněnské pobožce SPF, viz inv. č. 28. František Navrátil byl majitelem Excelsiorfilmu, Brno. Zda-li se jednalo o tyto osoby však není zřejmé.

⁶⁹ Inv. č. 2.

⁷⁰ Zajištění auta si vzal na starosti přímo pan Směšný ml., proto se o něj zaměstnanci již nestarali. Nakonec však pro jistotu vyslali do garáže zhruba kolem 14.–15.5. expedienta J. Vaculu: garáž byla zabráná Rudou armádou a auto zde mělo stát na cihlách bez poznávacího čísla. Na poč. června pak celou věc opět zjišťoval bývalý šofér J. Havlík: auto v garáži nebylo a majitel garáže nevěděl, kam se podělo, viz inv. č. 2.

⁷¹ V. Hanousková i H. Filová se domnívaly, že se jedná o návštěvu avizovanou panem Pasekou (viz pozn. č. 64), neboť termín i doba převzetí se shodovaly (pondělí 7.5.). Když však V. Hanousková vyhledala pana Paseku, aby mu sdělila výsledek návštěvy a ověřila si, zda se skutečně jednalo o avizované pány, vyšla celá skutečnost najevo. Proto se Paseka na žádost V. Hanouskové uvolil, že ve stanovený termín zasáhne přímo na místě a s oběma pány sám promluví a zamezí jejich dalšímu postupu. Viz inv. č. 2.

⁷² Výpověď V. Hanouskové: „... asi mi vysvětloval, že nelze podnik přebírat dle jeho postupu a že vše musí jít přes Filmové ústředí ...“, srov. inv. č. 2. Z jakého titulu se pánové Směšní snažili Viktoriafilm zabrat není zcela

utichlo. Směšný a později i pověřenec Paseka převzali od zaměstnankyň Viktoriafilmu připravenou inventuru.⁷³

Podle provedené inventury⁷⁴ byl v květnu 1945 Vilmou Hanouskovou a Hedvikou Filovou zajištěn jak majetek samotné společnosti, tak i některé věci ze soukromého majetku Franzi Hanischové, Josefa Picha a Karla Matouschka. Vedle kancelářského zařízení, nábytku a jiného vybavení, byl ve filmovém skladišti zajištěn filmový materiál Viktoriafilmu,⁷⁵ stejně tak jako filmové kopie patřící Kosmosfilmu.⁷⁶ Další filmový materiál Viktoriafilmu, nejrůznější pohádkové filmy spolu s dodatky, se rovněž nacházel v Praze a přímo v biografech (vše německé kopie s českými titulky).⁷⁷

V průběhu května 1945 se situace ve Viktoriafilmu začala konsolidovat. „ZNV /Zemský národní výbor/ v Brně“ pověřil převzetím a zajištěním všech německých filmových podniků a institucí brněnskou pobočku ČMFÚ („Zemské filmové ústředí v Brně“) a nadále se pak podílel na organizaci jejich dalšího provozu.⁷⁸ ČMFÚ v Brně⁷⁹ následně poté svěřilo Viktoriafilm – německý konfiskát – do rukou Felixe Podroužka a pověřilo ho likvidací podniku.⁸⁰ Původní myšlenka obnovy provozu společnosti se tak stala neaktuální a Viktoriafilm vstoupil do likvidace.

Felix Podroužek (Brno, Lidická 16)⁸¹ se funkce likvidátora Viktoriafilmu ujal na počátku června 1945⁸² a ve výkonu likvidace společnosti, jakožto bývalé filmové

jasné. Z předchozího rozhovoru mezi Směšným a Pasekou starším (původně se přebírání účastnil z pověření Paseky ml., jenž byl dočasně zaneprázdněn) vyplývá, že Směšný měl přednést návrh Paseky st. na „nějaké schůzi“, která se měla konat buď tentýž nebo následný den v 18:00, viz inv. č. 2.

⁷³ Inv. č. 2.

⁷⁴ Inv. č. 31.

⁷⁵ Např. kopie, negativy, zvuk, reklamní snímky apod. (mj. materiál k 9 českým, 7 německým, 2 anglickým, 1 americkému a 1 mexickému filmu). Mezi nimi se nacházely i filmy bývalého Monopolfilmu, Meteorfilmu či film J. Engela (*Pepina Rejholcová*), konkrétně viz inv. č. 31.

⁷⁶ 19 českých filmů (29 kopií), 25 německých (36 kopií), 5 italských (10 kopií) a 1 dánský, španělský, maďarský a holandský (celkem 5 kopií) a 2 úzké filmy, konkrétně viz inv. č. 31.

⁷⁷ Celkem 14 pohádek (kolem 50 kopií) s dodatky (více než 60 kopií). Podrobně srov. inv. č. 31.

⁷⁸ Pověřovací výnos „ZNV“ měl být vydán až 24.5. 1945, srov. inv. č. 7. Z předchozích událostí ale vyplývá, že snaha „NV“ o zásah do této oblasti je postihnutečná již od poč. května 1945.

⁷⁹ V květnu 1945 přešlo ČMFÚ do správy Národního výboru českých filmových pracovníků, srov. HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství 1945–1950*. Praha: ČSFÚ 1970, s. 22.

⁸⁰ Viz inv. č. 6. Konfiskace německého majetku probíhala na základě dekretu prezidenta republiky č. 5/1945 Sb. z 19.5. 1945, o neplatnosti některých majetko-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů. Majetek „osob státně nespolehlivých“ byl zajištěn pro konfiskaci, znárodnění či restituce. Blíže JANČÍK, Drahomír – KUBŮ, Eduard – KUKLÍK ml., Jan: *„Arizace“ a restituce židovského majetku v českých zemích (1939–2000)*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta 2003, s. 49–50.

⁸¹ Felix Podroužek (*21.11. 1890 Brno), původně soukromý podnikatel – spolujednatel, obchodvedoucí a zástupce licence (ředitel) kina Bio Metro v Brně, Lidická 16. Za 2. sv. v. politický vězeň. Viz inv. č. 13 a 26; NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 39, inv. č. 681 (Arijský rejstřík). Jeho manželka Marie Podroužková působila jako vedoucí kina Světozor, Brno – Židenice, Vojanova 1, srov. NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 39, inv. č. 681 (Arijský rejstřík). F. Podroužek se na zajištění majetku Němců a kolaborantů filmového oboru podílel již bezprostředně po osvobození (z pověření „ZNV“), srov. inv. č. 6.

půjčovny, podléhal zpočátku pokynům Státní půjčovny filmů (dále jen SPF), resp. zplnomocněnci ministra informací pro správu filmových půjčoven v zemi České a Moravskoslezské.⁸³

V srpnu 1945 došlo k zestátnění celého filmového průmyslu v Československu na základě dekretu prezidenta republiky č. 50/1945 Sb. z 11.8. 1945, o opatřeních v oblasti filmu (v platnost vstoupil 28.8. 1945). Podle tohoto dekretu se řídil výkon likvidačních prací filmových podniků a všechny předměty provozu, provozní prostředky a zařízení podniků (včetně provozoven), stejně jako jejich veškerá práva (např. filmové monopoly, nájemní smlouvy apod.) měly být odevzdány do vlastnictví státu. Provedení dekretu č. 50/1945 Sb. měli na starosti jednotliví zplnomocněnci ministra informací, pro které byly dne 1.9. 1945 vydány zvláštní pokyny – směrnice (č. 80782).⁸⁴

V říjnu 1945 byla dosazena zplnomocněncem ministra informací pro správu filmových půjčoven Josefem Hlinomazem⁸⁵ do Viktoriafilmu národní správa. Do funkce národního správce byl dosazen právní úředník SPF **JUDr. Oldřich Bureš**, jenž byl pověřen vedením a správou obchodních záležitostí firmy a to až do její úplné faktické i právní likvidace.⁸⁶ Tato skutečnost se však nijak nedotkla samotného výkonu likvidace společnosti, která i nadále setrvala výhradně v rukou likvidátora Felixe Podroužka.⁸⁷ Navíc nedlouho po Burešově jmenování byl do funkce národního správce brněnského závodu dosazen i F. Podroužek.⁸⁸ Co přesně bylo tímto dvojím dosazením národních správců zamýšleno, není zcela jasné,⁸⁹ každopádně národní správa Viktoriafilmu neměla dlouhého trvání a brzy byla zrušena.

Již v listopadu 1945 došlo ke změně kompetencí a likvidace Viktoriafilmu přešla do působnosti zplnomocněnce pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu pro Československou republiku v Praze (dále jen zplnomocněnec), resp. jeho nově ustanoveného

⁸² Nejpravděpodobnější datum se jeví 11.6. 1945, viz inv. č. 2 a 17. Dne 24.7. 1945 převzal od tajemníka Paseky doklady týkající se likvidace firmy, viz inv. č. 3. Zpoč. se v dokumentech objevuje znění firmy: Česká správa fy. Viktoriafilm v likvidaci, Brno, Františkánská 1, viz např. inv. č. 21.

⁸³ Oblast filmového oboru v ČSR náležela do resortu ministerstva informací a spadala pod jeho V. odbor (tzv. filmový odbor, ustanoven 26.5. 1945, Praha 2, Klimentská ulice 6). Dne 23.5. 1945 byli jmenováni zvl. zplnomocněnci ministra informací pro jednotlivá odvětví filmu, kteří byli oprávněni a zmocněni k řízení a provozování filmového podnikání. Srov. HAVELKA, J.: *Čs. filmové... 1945 a 1946*, 7.

⁸⁴ HAVELKA, J.: *Čs. filmové... 1945 a 1946*, s. 20–21.

⁸⁵ Od 1.9. 1945 působil rovněž jako ředitel SPF v Praze (Praha 2, Národní třída 28), viz HAVELKA, J.: *Čs. filmové... 1945 a 1946*, s. 8.

⁸⁶ Ke jmenování došlo 3.10. 1945, inv. č. 5. O. Bureš, národní správa (Národní tř. 28).

⁸⁷ Jak sám ujišťoval J. Hlinomaz F. Podroužka: „... jmenování O. Bureše národním správcem firmy se nikterak netýká vaší funkce likvidátora brněnského závodu jmenované firmy...“ (5.10. 1945), srov. inv. č. 5.

⁸⁸ K tomu došlo 8.10. 1945, opět J. Hlinomazem, srov. inv. č. 5.

⁸⁹ Např. jediná zachycená činnost O. Bureše ve funkci národního správce Viktoriafilmu je ta, že 22.10. 1945 žádal Moravskou banku (odbočka Praha), aby konto firmy převedla na konto Viktoriafilmu u Pražské úvěrní banky v Praze. U této Moravské banky však firma žádný účet nikdy neměla! Viz inv. č. 7.

ústředního likvidačního oddělení (Praha 2, Vodičkova č. 36 – palác Lucerna).⁹⁰ V souvislosti s tím Josef Hlinomaz oba národní správce odvolal, přičemž Oldřichu Burešovi nařídil veškerý listinný materiál, týkající se firmy, odevzdat zplnomocněnci (likvidačnímu oddělení).⁹¹ Felix Podroužek pak nadále vedl záležitosti společnosti z titulu likvidátora a od tohoto okamžiku v likvidačních věcech podléhal příkazům, oběžníkům a pokynům ústředního likvidačního oddělení (J. Vondráček), resp. od počátku roku 1946 tzv. náhradovému oddělení zplnomocněnce (Praha 2, Wenzigova ulice 5, vedoucí J. Vondráček), se kterým pak byl i nadále v přímém spojení.⁹² V lednu 1946 byl rovněž Felix Podroužek definitivně jmenován likvidátorem společnosti.⁹³

Hlavní výkon likvidace společnosti spočíval pouze na osobě likvidátora Felixe Podroužka. Tomu však od počátku vypomáhala zaměstnankyně Viktoriafilmu Vilma Hanousková (účetní a kancelářská síla), která měla o situaci ve společnosti přehled.⁹⁴ V Praze pak v záležitostech likvidace do jisté míry spolupracoval i Josef Engel, pracující mj. na zlikvidování obchodů a pohledávek zbylých po pražské pobočce.⁹⁵

K prvním úkolům likvidátora po nastoupení do funkce (v červnu 1945) patřilo především zabezpečit majetek společnosti,⁹⁶ zajistit hotovosti a vklady u peněžních ústavů⁹⁷ a také uhradit váznoucí nutné platy společnosti, nahromaděné od dubna 1945 – nájemné za kancelář, sklad a garáž, poplatek domovníkovi, výplata dlužných mezd a služného zaměstnancům za 3 měsíce od 1.4. do 30.6. 1945, výplata drahotní výpomoci zaměstnanců za období 1944–1945⁹⁸ a proplacení dalších dlužných obnosů (např. nemocenská, pensijní, daň z obratu atd.).⁹⁹

⁹⁰ Inv. č. 7. Zplnomocněnce pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu pro ČSR (Dr. Karel Dvořák) jmenoval ministr informací 1.9. 1945 (srov. také pozn. č. 83 a 84). Srov. HAVELKA, J.: *Čs. filmové... 1945 a 1946*, s. 8 a 20.

⁹¹ O. Bureš byl J. Hlinomazem odvolán 22.11. 1945, viz inv. č. 5. Mezi odevzdaným materiálem předal např. i podání ve věci Meteor-Film (viz s. XVIII–XIX tohoto inventáře).

⁹² J. Hlinomaz (SPF) zbavil F. Podroužka funkce národního správce dne 26.11. 1945, viz inv. č. 5. Některé záležitosti byly i nadále řešeny ve spojení se SPF, viz např. inv. č. 22, 37.

⁹³ Výnos ministerstva informací z 28.1. 1946, č.j. 82.441/45-V/1. Srov. inv. č. 37.

⁹⁴ V. Hanousková vstoupila do služeb SPF v Brně a likvidačním pracím se mohla věnovat jen večery a neděle, srov. inv. č. 6.

⁹⁵ Tyto práce vykonával na dodatečné výzvy a upozornění F. Podroužka po řadu měsíců i po skončení služebního poměru u Viktoriafilmu (30.9. 1945). Poté působil jako úředník účtárny kin. Viz inv. č. 27.

⁹⁶ Při zajišťování majetku se mohl opřít o již provedenou inventuru z května 1945 (viz výše).

⁹⁷ Zajištění a uzavření dosavadního běžného účtu Viktoriafilmu u Kreditanstalt der Deutschen a převod celého salda na účet Viktoriafilmu v likvidaci u Legiobanky, pobočka v Brně (k 8.6. 1945 bylo na účtu 797 476,- K ve staré měně) + zajištění vkladní knížky deponované u Agrar-Bank (Zemědělské banky) v Brně (ve staré měně 5 000,- K), srov. inv. č. 7.

⁹⁸ V této době u Viktoriafilmu stále setrvala část jeho původního personálu, resp. již pouze čeští zaměstnanci: V. Hanousková (důvěrník zaměstnanců), H. Filová, J. Vacula a H. Růžičková, jimž byl vyplácen plat až do 31.7. 1945, viz inv. č. 17. Později pak vesměs všichni přešli do zestátněného filmu, především do SPF, srov. inv. č. 27.

⁹⁹ Celkem k úhradě 55 643,- K. Srov. inv. č. 7, 17.

Majetek společnosti byl z větší části převzat brněnskou pobočkou SPF. Již v červnu 1945 začala SPF úřadovat v kancelářských místnostech ve Františkánské ulici (dne 1.7. 1945 vstoupila do nájemního práva namísto Viktoriafilmu) a do svého užívání převzala veškeré zařízení kanceláře, stejně jako vybavení skladiště v Brně – Komárově a v něm uložené filmové kopie Viktoriafilmu (včetně filmů Monopolfilmu a Meteorfilmu) i Kosmosfilmu.¹⁰⁰ Prozatím šlo pouze o neformální předání, neboť ani likvidátor ani vedoucí pobočky SPF neměli pokyny, zda toto převzetí bude definitivní.¹⁰¹ Formálně byl tento majetek předán až 30.12. 1945, kdy se předávání vedle Felixe Podroužka účastnila i Vilma Hanousková a za SPF Brno vše převzal vedoucí této pobočky Robert Penka (bývalý zaměstnanec Viktoriafilmu).¹⁰² Část majetku společnosti byla také umístěna v Praze. Jednak to byly filmové kopie nacházející se a u Kosmosfilmu (převzala SPF v Praze) a drobný inventář (psací stroj a zásuvková registratura) pražské pobočky, který stále setrval u bývalého zástupce firmy Josefa Engela.¹⁰³ Veškerý majetek společnosti, zařízení a kopie filmů,¹⁰⁴ byl SPF převzat bez náhrady, neboť se jednalo o majetek německý. Stejně tak neměl likvidátor Felix Podroužek nárok na vyúčtování podílu z půjčovního za filmy Viktoriafilmu, které nyní exploatovala SPF.¹⁰⁵

Poté následovaly další likvidační práce, které byly postupně vykonány do počátku roku 1946. Podle vyhledaných dokladů provedl Felix Podroužek v dohodě s Berní správou v Brně rezumaci bilancí Viktoriafilmu za roky 1942, 1943, 1944, sestavil bilanci za rok 1945 a za všechna tato léta podal opravená přiznání k dani výdělkové a zlikvidoval tak daňové závazky Viktoriafilmu, dále vyúčtoval provizi zástupcům, snažil se vyupomínat a vyinkasovat pohledávky a proplatil několik zbývajících menších závazků. Rovněž vypověděl podíly Franzi Hanischové a Josefa Picha v Kosmosfilmu. Při výkonu likvidace se likvidátor Podroužek potýkal s nedostatkem peněžní hotovosti v nové měně¹⁰⁶ a aby mohl uhradit nejrůznější likvidační výlohy, musel si vzít v Pragobance (Pražská úvěrní banka) na podkladě vázaného

¹⁰⁰ Inv. č. 6 a 39. Konkrétní seznam majetku viz inv. č. 32.

¹⁰¹ Předpokládalo se, že SPF bude přemístěna do větších prostor, dostane nové zařízení a kopie, přičemž kopie Viktoriafilmu budou odeslány do Prahy. Srov. inv. č. 39.

¹⁰² Předávací protokol, inv. č. 32.

¹⁰³ Inv. č. 6. Tento inventář byl nakonec 5.8. 1946 předán SPF v Praze.

¹⁰⁴ Dohromady mělo být v majetku Viktoriafilmu 90 kopií filmů hraných a 22 kopií dodatků. Viz inv. č. 34. Podle seznamů filmových kopií však vyplývá vyšší číslo, srov. inv. č. 31–33.

¹⁰⁵ Inv. č. 6. Dekret prezidenta republiky č. 50/45 Sb. a dekrét prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. z 25.10. 1945 o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy – dle něho proběhla konfiskace bez náhrady. Viz inv. č. 6 a JANČÍK, D. – KUBŮ, Ed. – KUKLÍK ml., J.: „*Arizace*“..., s. 52.

¹⁰⁶ F. Podroužek sice disponoval s účtem Viktoriafilmu (u Legiobanky, poté u Pragobanky v Brně), ten však obsahoval pouze starou – vázanou – měnu, srov. inv. č. 8.

úctu Viktoriafilmu úvěr ve výši 12 000,- Kčs.¹⁰⁷ Z něho pak byly vyplaceny např. odměny pro Felixe Podroužka a Vilmu Hanouskovou za likvidační práce pro firmu,¹⁰⁸ dále pak diety a cestovné do Prahy (3 služební cesty likvidátora), porto, kolky, tiskopisy, telefon či jiná drobná vydání.¹⁰⁹

Likvidace společnosti byla ze strany Felixe Podroužka hotova prakticky již na počátku února 1946.¹¹⁰ K úplnému dokončení a sestavení konečné likvidační bilance však bránilo likvidátorovi několik bodů, k jejichž definitivnímu vyřešení potřeboval pokyny od nadřízených orgánů: vyřízení pohledávek za Josefem Engelem (5 715,- K) a Josefem Paukertem (10 840,70,- K) – přeplatky na provizních účtech,¹¹¹ záležitost pohledávek u kin za obehnané filmy (9 762,10,- K), pohledávky za neobehnané a nuceně zařazené filmy Kosmosfilmu (222 603,60,- K),¹¹² záležitost podílů Kosmosfilmu,¹¹³ pohledávka Antonína Bejvly za zbytek provize (359,20,- K) a později i otázka závazků a pohledávek vůči bývalé německé říši – saldo pohledávek v Berlíně (47 034,25,- K).¹¹⁴ Vše ale nakonec ustalo na mrtvém bodě a likvidaci se nedařilo dokončit.¹¹⁵

Mezitím proběhla nová reorganizace v oblasti filmu v ČSR. V březnu 1946 byl utvořen prozatímní správní sbor Československé filmové společnosti (dále jen ČSFS) a vzniklo tzv. ústřední ředitelství ČSFS (Praha 1, Příkopy 31), do jehož kompetence byla

¹⁰⁷ Původně F. Podroužek předpokládal, že Viktoriafilm dostane náhradu za převzatý inventář od SPF, viz inv. č. 6. Úvěr byl kryt likvidační podstatou společnosti, tj. vkladem ve starých korunách. Úvěr si vzal 12.7. 1946 a 16.4. 1947 byl se souhlasem nadřízených orgánů zvýšen na 13 500,- Kčs, srov. inv. č. 13.

¹⁰⁸ Za provedení likvidace byla na schůzi právních referentů V. odboru ministerstva informací a zplnomocněnců ministra informací (13.2. 1946) stanovena jednorázová odměna 10 000,- Kčs: pro likvidátora (6 000,-) a pro V. Hanouskovou (4 000,-), srov. inv. č. 6. Odměnu V. Hanouskové vyplatil likvidátor 6.5. 1946 ze svých vlastních peněz (k otevření úvěru došlo až 12.7. 1946, viz výše), srov. inv. č. 11.

¹⁰⁹ Inv. č. 6 a 11.

¹¹⁰ Inv. č. 6.

¹¹¹ V této době J. Paukert působil jako úředník SPF v Praze (1946) a J. Engel jako úředník účtárny kin (1947), srov. inv. č. 6.

¹¹² Šlo o bývalé filmy Viktoriafilmu, které byly exploatovány Kosmosfilmem. Kosmosfilm tyto pohledávky postoupil jednotlivým podílníkům do bezvýhradného vlastnictví za účelem případného přímého vymáhání a uplatnění práv vůči dlužníkům, srov. inv. č. 6 a 38.

¹¹³ V červnu 1946 F. Podroužek vypověděl členské podíly bývalých spolumajitelů Viktoriafilmu a podle dohody s ředitelem Josefem Jonášem je měl převzít Lloydfilm za 34 500,- Kčs. Z tohoto převzetí však nakonec sešlo a Viktoriafilm zůstal i nadále podílníkem Kosmosfilmu, viz inv. č. 6 a 37.

¹¹⁴ Jednalo se o berlínské firmy: Deutonfilm, Hubert Schlönger Naturfilm, Jugendfilm-Verleih, Alf Zengerling, Deutsche Filmexport. Srov. inv. č. 21.

¹¹⁵ Dne 10.7. 1946 kontaktovalo náhradové oddělení F. Podroužka, aby do 31.7. 1946 zaslal likvidační bilanci sestavenou ke dni 28.8. 1945, podal zprávu o průběhu likvidace a uvedl, co je třeba ještě dořešit. Zprávu o likvidačních pracích zaslal F. Podroužek 27.7. 1946 a zároveň si tímto vyžádal pokyny pro další postup. Mezitím ústřední ředitelství Čs. filmové společnosti (viz dále) stanovilo lhůtu pro skončení likvidačních prací do 31.12. 1946. Náhradové oddělení vyzvalo likvidátora, aby do 5.1. 1947 oznámil, zda jsou práce již skončeny, aniž by mu předtím odpovědělo na jeho dotaz z 27.7. 1946. Teprve až 4.2. 1947, po další upomínce F. Podroužka, podalo náhradové oddělení instrukce, které však vedly k objasnění jen několika nejasných bodů (např. že nebude vyplacena náhrada za odevzdaný majetek apod.). Řešení některých záležitostí (např. pohledávka za J. Engelem) sice převzalo ústřední ředitelství ČSFS – o výsledku však nebyl likvidátor nijak informován. Viz inv. č. 6.

správa filmových věcí postupně centralizována.¹¹⁶ V říjnu 1946 pak následovalo zjednodušení celého filmového oboru. Vznikly 2 hlavní úseky, pro které byli jmenováni náměstkové ústředního ředitele, mj. i náměstek pro hospodářské a finanční věci. Úsek hospodářství a finanční věci se kompetenčně shodoval s oblastí působnosti dosavadního zplnomocněnce pro hospodářské a finanční věci (tzn. že zasahoval i do záležitostí likvidace) a i ve skutečnosti byly obě tyto funkce obsazeny stejnou osobou Dr. Karlem Dvořákem.¹¹⁷ K odstranění tohoto zdvojení funkcí bylo překročeno 14.1. 1947, kdy Karla Dvořáka na postu náměstka ústředního ředitele vystřídal Oldřich Macháček a funkce zplnomocněnce byla defacto zrušena.¹¹⁸

Nově utvořené ústřední ředitelství ČSFS, navázalo kontakt s likvidátorem Podroužkem v únoru 1947.¹¹⁹ Záležitosti likvidace Viktoriafilmu měl na starosti především náměstek ústředního ředitele pro hospodářské a finanční věci, resp. jeho majetkové a náhradové oddělení (vedoucí oddělení J. Vondráček, Praha 2, Vodičkova 30).¹²⁰ Situace se však příliš nezlepšila a v likvidaci společnosti nebylo nijak výrazněji pokročeno.¹²¹

V dubnu 1948 proběhla další změna organizační struktury filmového oboru v Československu a vládním nařízením z 13.4. 1948 č. 72/48 Sb., o zřízení a organizaci státního podniku „Československý státní film“ (dále jen ČSF), byla správa filmových záležitostí soustředěna v rámci jedné instituce.¹²² Záležitosti likvidovaných filmových společností měla na starosti ČSF, Hospodářství a správa – oddělení likvidace býv. filmových

¹¹⁶ Přejícné opatření ministra informací z 25.3. 1946 č. 4417, ústředním ředitelem jmenován Ing. Lubomír Linhart. Srov. HAVELKA, J.: *Čs. filmové... 1945 a 1946*, s. 9, 22–23 a HAVELKA, J.: *Čs. filmové... 1945–1950*, s. 26.

¹¹⁷ Opatření ministra informací z 29.10. 1946 č. 84470. Viz HAVELKA, J.: *Čs. filmové... 1945 a 1946*, s. 23 a HAVELKA, J.: *Čs. filmové... 1945–1950*, s. 26.

¹¹⁸ HAVELKA, J.: *Čs. filmové... 1945–1950*, s. 9. a 26. K. Dvořák pak nadále působil na V. odboru ministerstva informací Praha 2, Klimentská ulice 6). V praxi se užívání titulu zplnomocněnce a jeho náhradového oddělení udržovalo (především ze strany likvidátora) přibližně až do července 1947. Původní náhradové oddělení zplnomocněnce se postupně přeměnilo na tzv. majetkové a náhradové oddělení náměstka ústředního ředitele.

¹¹⁹ Dne 10.2. 1947. Vedoucí právního odd. distribuce Oldřich Bureš a generální tajemník Miroslav Svoboda vyzvali F. Podroužka, aby do 28.2. 1947 podal podrobnou zprávu o dosavadním průběhu likvidace a o uvedl, co brání k jejímu dokončení. Rovněž ho požádali, aby napříště pravidelně o postupu likvidace podával zprávy ke konci každého měsíce. Viz inv. č. 6.

¹²⁰ Srov. s J. Vondráčkem na s. XIV tohoto inventáře. Posloupnost kompetencí: likvidátor (F. Podroužek) – majetkové a náhradové oddělení (J. Vondráček) – náměstek ústředního ředitele pro hospodářské a finanční věci (O. Macháček) – ústřední ředitel ČSFS (L. Linhart) – ministr informací (V. odbor, K. Dvořák).

¹²¹ Do záležitosti likvidace Viktoriafilmu se v září 1947 vložilo i ministerstvo informací, které bylo posléze v říjnu 1947 majetkovým a náhradovým oddělením požádáno o zaujetí stanoviska k jednotlivým nevyřešeným bodům. Dne 23.1. 1948 si ministerstvo informací vyžádalo od F. Podroužka zprávu o stavu likvidace. Likvidátor tak učinil 27.1. 1948, kdy podal podrobnou zprávu jak ministerstvu informací (V. odbor), tak i Ústřednímu ředitelství ČSFS a jeho majetkovému a náhradovému oddělení. Zároveň s tím tyto nadřízené orgány požádal o sdělení, jak má s danými položkami naložit (dosud totiž neobdržel žádné rozhodnutí, pokyny či zprávy). Viz inv. č. 6.

¹²² Nařízení nabylo účinnosti dne 23.4. 1948. Dosavadní ústřední ředitel ČSFS L. Linhart zůstal i v čele ČSF (do 17.8. 1948), náměstkem pro hospodářské a finanční věci ČSF se stal O. Macháček (od 28.9. 1948 generální ředitel ČSF). Srov. inv. č. 5, HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství II. (1945–1957)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p. 1958, s. 6 a HAVELKA, J.: *Čs. filmové... 1945–1950*, s. 12, 29–30.

výroben a půjčovan (Praha 2, Jindřišská 34).¹²³ Krátce poté, 30.4. 1948, byl Felix Podroužek z funkce likvidátora odvolán a Viktoriafilmu byli přiděleni noví **likvidátoři, zaměstnanci ČSF Antonín Rajmon, Dostálek a Einhorn**, a sídlo likvidované firmy se přesunulo do Prahy.¹²⁴ Teprve až 18.11. 1948 si 2 zástupci ČSF (mj. Antonín Rajmon) od Felixe Podroužka převzali potřebné věci týkající se likvidované společnosti.¹²⁵

Další změna na postu likvidátora Viktoriafilmu byla uskutečněna dne 11.2. 1949. Dosavadní likvidátoři byli odvoláni a správa dosud nezlikvidovaných filmových společností se soustředila do rukou **tzv. správce – likvidátora Dr. Karla Myšky**.¹²⁶ Jeho úkolem bylo zajistit dokončení jejich likvidace.¹²⁷ V roce 1950 však Karel Myška zemřel a novým správcem – likvidátorem se dne 22.6. 1950 stal podnik ČSF (Praha 2, Jindřišská 34), konkrétně úsek Hospodářství a správa ČSF.¹²⁸ Odpovědnou osobou za výkon likvidace, tzv. národním správcem – likvidátorem, byl pověřen úředník ČSF **JUDr. Václav Šefrna**.¹²⁹

Další osud Viktoriafilmu je nejasný, stejně tak jako datum jeho konečné likvidace, tj. zániku společnosti a výmazu z obchodního rejstříku.¹³⁰

V souvislosti s likvidací společnosti byly rovněž řešeny dva pokusy o restituci majetku bývalých firem Monopolfilm a Meteorfilm, který za okupace v důsledku arizace přešel do Viktoriafilmu (1939–1940).¹³¹ V září 1945 ohlásil nárok na příslušné předměty

¹²³ Rovněž pouze oddělení likvidace býv. filmových společností.

¹²⁴ Výnos ministerstva informací z 30.4. 1948 č.j. 82.262/48-V/3. Znění společnosti: Viktoriafilm v likvidaci, Praha 2, Klimentská 6, dř. Brno. Srov. inv. č. 6 a 13. Zde sídlilo ministerstvo informací (V. odbor), kde Ant. Rajmon zastával funkci vrchního tajemníka ministra informací.

¹²⁵ Převzetí proběhlo v Brně, přímo u F. Podroužka (Lidická 16, Bio Metro). Inv. č. 6 a 13 (rovněž viz kap. III. Vývoj a dějiny archivního souboru). Původně mělo dojít k předání v co nejkratší době, po následné upomínce a výzvě ministerstva informací do 28.8. 1948 – časové prodlení však vzniklo onemocněním F. Podroužka (zápal plic a pohrudnice), viz inv. č. 6.

¹²⁶ Výnos ministerstva informací a osvěty č.j. 81.091/49. K. Myška se stal správcem – likvidátorem 18-ti bývalých filmových podniků (včetně Viktoriafilmu: Viktoriafilm v likvidaci, Dr. K. Myška, likvidátor, Praha 2, Vladislavova 19). Srov. inv. č. 5.

¹²⁷ Inv. č. 5 a 13. V případě Viktoriafilmu se např. jednalo o úkoly: 1) zjistit stav spisového materiálu a případně jej převést do Prahy nebo rozhodnout o skartaci v Brně, 2) vyfídit likvidaci běžného účtu u Živnobanky na 14 500,- Kčs, 3) přebrané zálohy zástupců Engela a Paukerta, 4) účast na Kosmosfilmu a ohodnocení podílu, 5) stav daňového přeplatku a úhrady daně důchodové bývalých společníků, 6) vyhledat do Prahy zasláný spisový materiál a účetní knihy společnosti. Viz NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 44, inv. č. 725.

¹²⁸ Výměr ministerstva informací a osvěty č.j. 11.381/50 pres. Srov. inv. č. 5. Jednalo se o zavedení národní správy dle dekretu prezidenta republiky z 19.5. 1945 č. 5 Sb., zápis do obchodního rejstříku byl proveden 1.7. 1950 (informace poskytla Mgr. Jana Fasarová, MZA Brno, 4. oddělení správy a zpracování fondů, správkyňe fondové skupiny C).

¹²⁹ Dodatečný výměr ministerstva informací a osvěty z 28.7. 1950 č.j. 15584/50 pres., znamenání firmy: „Viktoria-film, F. Hanisch & J. Pich“, v národní správě ČSF, Hospodářství a správa, Praha 2, Jindřišská 34, národní správce – likvidátor. Srov. inv. č. 5.

¹³⁰ Poslední zápis v obchodním rejstříku je z 9.3. 1951 a vztahuje se k ustanovení odpovědného zástupce ČSF V. Šefrny (viz výše).

¹³¹ Podle dekretu č. 5/1945 Sb. (z 19.5. 1945) byly všechny majetkové převody a majetkoprávní jednání neplatné, pokud byly uzavřeny po 29.9. 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové či politické perzekuce. Rovněž tak dle dekretu č. 108/1945 Sb. (z 25.10. 1945) nepodléhal konfiskaci majetek, který po 29.9. 1938

Meteorfilmu JUDr. Hanuš Jan Friedjung, synovec a opatrovník bývalého majitele firmy Richarda Spitze.¹³² Záležitost začala být řešena jak likvidátorem Felixem Podroužkem, tak i náhradovým oddělením, avšak z celého zajištěného majetku shledal likvidátor z původního vlastnictví Meteorfilmu jen 4 filmy (negativ, kopie, reklamní snímky), které však již v této době byly s ostatními filmy Viktoriafilmu předány SPF v Brně.¹³³

Poněkud složitější byla situace kolem majetku Monopolfilmu, o jehož navrácení projevil zájem bývalý majitel Karel Waldmann.¹³⁴ O osud svého podniku se začal zajímat v březnu 1947, kdy uvažoval, že se i s rodinou z emigrace vrátí a naváže na své předválečné aktivity (nejspíše mu unikl fakt, že v srpnu 1945 došlo v ČSR k zestátnění filmového podnikání).¹³⁵ Nicméně v červenci 1949 přímo z Tel Avivu podal Okresnímu soudu civilnímu v Brně restituční návrh a žádal, aby majetkový převod z doby okupace byl prohlášen za neplatný a požadoval za svůj majetek peněžitou náhradu.¹³⁶ V následném soudním řízení vedeném proti Fondu národní obnovy v Praze a ČSF v Praze (zastupovaném Finanční prokuraturou v Brně) byl nepřítomný Karel Waldmann zastupován JUDr. Pavlem Fertigem, advokátem v Brně. Karel Waldmann však nespĺňoval zákonné podmínky, neboť mu chyběla aktivní legitimace k uplatnění restitučního nároku a to osvědčení o národní a státní spolehlivosti.¹³⁷ Z tohoto důvodu soud, po opětovném prodlužování lhůty k předložení osvědčení, usnesením z 11.10. 1950 řízení přerušil s tím, že bude pokračovat až po právoplatném rozhodnutí o státní spolehlivosti navrhovatele.¹³⁸ K tomu však nedošlo a okresní soud restituční návrh odmítl.¹³⁹ Karel Waldmann však podal proti tomuto usnesení stížnost a celá věc byla postoupena k rozhodnutí Krajskému soudu v Brně (spis předložen 30.5. 1951).¹⁴⁰ Krajský soud rozhodl v této restituční záležitosti až 21.5. 1953. Stížnost zamítl jako neopodstatněnou (z důvodu, že navrhovatel v udělené lhůtě nepředložil osvědčení o státní spolehlivosti), Karla Waldmanna označil za státně nespolehlivého

pozbyli čl. občané pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické perzekuce. Srov. JANČÍK, D. – KUBŮ, Ed. – KUKLÍK ml., J.: „*Arizace*“..., s. 52.

¹³² R. Spitz zahynul v koncentračním táboře (viz pozn. č. 29). Seznam požadovaných předmětů viz na s. V tohoto inventáře.

¹³³ O převzetí majetku Meteorfilmu nebyly z té doby k dispozici žádné záznamy. Dle výpovědi bývalých zaměstnanců Viktoriafilmu, do kanceláře Viktoriafilmu nic nepřišlo a různé zařízení převzal a odvezl do svého bytu J. Pich. Celá věc byla vyřízena již v dubnu 1946. Srov. inv. č. 6 a 39.

¹³⁴ Svůj podnik musel opustit bezprostředně po okupaci, když emigroval do Palestiny (viz s. IV tohoto inventáře). K. Waldmann pobýval v Tel Avivu, 3 Megido Street. Viz inv. č. 40.

¹³⁵ Inv. č. 36.

¹³⁶ Inv. č. 40.

¹³⁷ Podle platného trestního zákona byl restituční nárok přiznán jen osobám státně spolehlivým, srov. JANČÍK, D. – KUBŮ, Ed. – KUKLÍK ml., J.: „*Arizace*“..., s. 57.

¹³⁸ Inv. č. 40.

¹³⁹ Usnesení č.j. 27 No 48/51 z 24.4.1951, viz inv. č. 40.

¹⁴⁰ Inv. č. 40.

a konstatoval, že u navrhovatele jsou dány podmínky pro konfiskaci jeho majetku ve smyslu § 1., odst. 1, č. 3, dekretu č. 108/45 Sb.¹⁴¹ Již předtím, dne 19.1. 1949, byl Monopolfilm vymazán z obchodního rejstříku.¹⁴²

III. Vývoj a dějiny archivního souboru

Archivní soubor Viktoriafilm obsahuje písemný materiál vícero dříve samostatných původců. Přesto představuje „organicky“ vzniklý celek, jenž byl vytvořen postupným přirozeným vývojem. Celý soubor zachycuje 2 základní vrstvy.

První vrstva obsahuje písemnosti Viktoriafilmu (či předchůdce Monopolfilmu, 1936–1945) a jeho nástupce – Viktoriafilm v likvidaci (1945–1953).¹⁴³

Druhou vrstvu pak představují dokumenty nadřízených orgánů a institucí, do jejichž kompetence spadala organizace, dohled a výkon likvidace:

- Zplnomocněnec ministra informací pro správu filmových půjčoven v zemi České a Moravskoslezské, Praha 2, Národní třída 28 (1945), resp. Státní půjčovna filmů (1945–1946)
- Zplnomocněnec ministra informací pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu pro Čsl. republiku v Praze, Praha 2, Vodičkova 36 (palác Lucerna) – ústřední likvidační oddělení (1945) a náhradové oddělení, Praha 2, Wenzigova 5 (1946–1947)
- Ústřední ředitelství Čs. filmové společnosti, Praha 1, Příkopy 31 – náměstek pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu – majetkové a náhradové oddělení, Praha 2, Vodičkova 30¹⁴⁴ (1947–1948)
- Československý státní film, Hospodářství a správa, Praha 2, Jindřišská 34 – oddělení likvidace býv. film. výroben a půjčoven a oddělení majetko-právní (1948–1953)

Původní registratura společnosti Viktoriafilm (stejně jako jeho předchůdce Monopolfilmu) byla uložena v sídle společnosti v Brně, ve Františkánské ulici č. 1,

¹⁴¹ Inv. č. 40. Usnesení Krajského soudu v Brně z 21.5. 1953. „Vzhledem k pobytu navrhovatele v cizině byly dány pochybnosti o jeho st. spol., neboť žije trvale v cizině, nepodílí se na budovatelském úsilí našeho lidu a zřekl se čsl. st. občanství, čili porušil věrnost k ČSR. Z hlediska spolehlivosti nemá také v místě posledního bydliště dobrou pověst, vystupoval vždy jako Němec a s českým lidem se nestýkal.“

¹⁴² Výmaz z moci úřední pro zánik živnosti (živnostenský list z 1.4. 1921 zrušen 11.2. 1947), viz MZA Brno, f. KSC, spis sign. A VII 252.

¹⁴³ Především se jedná o dokumenty vzešlé z činnosti likvidátora F. Podroužka (1945–1948), v menší míře pak od národního správce O. Bureše (1945) a následných likvidátorů (1948–1953). Do této vrstvy lze zařadit i původní materiál z registratury Kosmosfilmu – účty za nuceně zařazené filmy Kosmosfilmu, jenž byly v r. 1946 postoupeny likvidátorovi (inv. č. 38).

¹⁴⁴ ČSFS, hospodářská a finanční správa, majetkové a náhradové oddělení.

kde se nacházely kancelářské místnosti. Další dokumenty společnosti také zůstávaly u zástupců firmy – jejich podobu, rozsah a osud však nelze vždy přesně postihnout.¹⁴⁵

V dubnu 1945 byl provoz společnosti vlivem válečných událostí zastaven a až do osvobození panovala kolem Viktoriafilmu nepřehledná situace.¹⁴⁶ V prvních popřevratových dnech pak do kancelářských místností vstoupili čeští zaměstnanci společnosti (Vilma Hanousková, Hedvika Filová) a následně poté došlo k zabavení a zajištění kanceláří pověřencem Pasekou. Ten mimo jiné provedl zevrubnou prohlídku psacích stolů obou majitelů a zajistil „nějaký listinný usvědčující materiál.“¹⁴⁷ Další (asi kolem 5.5. 1945) „podrobnou prohlídku psacích stolů obou šéfů“ vykonali pánové Směšní, kteří si opět ponechali „nějaký listinný usvědčující materiál.“¹⁴⁸

Na počátku června 1945 byl do Viktoriafilmu dosazen likvidátor Felix Podroužek (Brno, Lidická 16), který spolu s majetkem společnosti převzal i její registraturu („archiv“). V jakém stavu a úplnosti přečkala registratura válku a popřevratové dny, není zcela jasné, z ojedinělých zmínek však vyplývá, že v březnu 1947 byly k dispozici doklady i korespondence (rovněž i pro rok 1939).¹⁴⁹

Část písemností společnosti se také nacházela v Praze – písemnosti pražské pobočky Viktoriafilmu (zástupce Josefa Engela) a následná korespondence vedená v rámci likvidace, na které se rovněž Josef Engel z části podílel.¹⁵⁰ Některé dokumenty Felix Podroužek v průběhu likvidačních prací postoupil nadřízeným orgánům.¹⁵¹

V červnu 1945 obsadila kanceláře ve Františkánské ulici 1 brněnská pobočka SPF, přičemž registratura Viktoriafilmu („archiv“) zůstala i nadále zde, uložená ve skříních („bývalý majetek Viktoriafilmu“). Toto uskladnění nemělo dlouhého trvání, neboť již v druhé polovině března 1947 se SPF stěhovala do nových prostor a dosavadní kanceláře

¹⁴⁵ Např. veškerý písemný materiál uložený v bytě u zástupce J. Paukerta, byl při jeho zatčení v roce 1944 zabaven gestapem. Srov. inv. č. 26.

¹⁴⁶ Není vyloučeno (ani však potvrzeno), že v tomto zmatečném období došlo případně k účelové skartaci některých kompromitujících dokumentů ze strany německých majitelů.

¹⁴⁷ Inv. č. 2.

¹⁴⁸ Rovněž prohlédli pokladní trezor a pokladnu a v ní uložené účtářenské pomůcky, Směšný mladší zabavil fotoaparát z pokladny. Klíče od pokladny i trezoru si ponechali u sebe a personálu nechali jen příruční pokladnu. V „místnosti šéfů“ uzavřeli černou registraturu („téměř prázdnou“) a klíče odevzdali paní Hanouskové s tím, aby je nikomu nevydávala. Viz inv. č. 2.

¹⁴⁹ Inv. č. 36. Uchované dokumenty, především účetního charakteru, likvidátor využíval jako podklady pro provedení likvidace společnosti.

¹⁵⁰ Inv. č. 32.

¹⁵¹ Např. část korespondence, týkající se pohledávky J. Sváry, byla likvidátorem 10.12. 1945 postoupena ústřednímu likvidačnímu oddělení, srov. inv. č. 6. Stejně tak odevzdal dočasný národní správce JUDr. O. Bureš (říjen–listopad 1945) veškerý svůj listinný materiál týkající se firmy zplnomocněnci pro hospodářské a finanční věci, viz inv. č. 6.

ve Františkánské ulici musela do konce měsíce vyklidit.¹⁵² Vystala tak otázka, kam registraturu Viktoriafilmu uložit do doby než bude likvidace definitivně dokončena a především, co se bezpodmínečně musí uchovat.¹⁵³ Nakonec se likvidátor Podroužek přiklonil k nouzovému řešení, na vlastní náklady pořídil balicí papír a motouz, vše nechal zabalit do balíků a celý archiv přepravil a provizorně uložil u sebe v Biu Metro (Lidická 16), v místnosti pro ventilátory za biografem.¹⁵⁴

V dubnu 1948 (30.4.) byl Felix Podroužek odvolán z funkce likvidátora Viktoriafilmu a likvidaci společnosti převzal do své působnosti ČSF. Novými likvidátory byli jmenováni zaměstnanci ČSF Rajmon, Dostálek a Einhorn, a sídlo likvidované firmy se přesunulo do Prahy (Praha 2, Klimentská 6). Dne 18.11. 1948 pak v Brně u Felixe Podroužka proběhlo úřední předání spisového materiálu společnosti (doklady a korespondence), který převzali zaměstnanci ČSF – likvidátor Antonín Rajmon a Josef Bulín.¹⁵⁵ Ti si z celého materiálu vybrali jen potřebné věci týkající se přímo likvidace společnosti.¹⁵⁶ Materiál byl do Prahy odeslán koncem měsíce, po opatření příslušného obalu (1 bedna). Bedna s doklady však byla omylem Československých státních drah doručena správně státních kin a na adresu Viktoriafilmu v likvidaci (Praha 2, Klimentská 6 – do rukou tajemníka Rajmona) dorazila až koncem ledna 1949. Ostatní spisový materiál zůstal podle ujednání i nadále na svém dosavadním místě v kině.¹⁵⁷

Další změna v obsazení postu likvidátora Viktoriafilmu se uskutečnila 11.2. 1949, dosavadní likvidátoři byli odvoláni a správa společnosti přešla do rukou tzv. správce – likvidátora Dr. Karla Myšky.¹⁵⁸ Písemný materiál společnosti se v této době nenacházel v příliš příznivém stavu. V dubnu a červnu 1949 patřilo k úkolům správce – likvidátora např. vyhledat spisový materiál a účetní knihy, jež byly zaslány do Prahy, a dále pak zjistit stav spisového materiálu v Brně a případně jej rovněž převézt do Prahy nebo na místě rozhodnout

¹⁵² Podle prvních informací se měla stěhovat do Běhounské ulice, od 31.3. 1947 však začala úřadovat v ulici Jesuitské, srov. inv. č. 36.

¹⁵³ O nutnosti stěhování registratury informovala F. Podroužka bývalá zaměstnankyně Viktoriafilmu V. Hanousková, nyní ve službách SPF. Podle likvidátora se mělo pro jistotu uchovat vše – pro potřebu, kdyby se K. Waldmann vrátil z emigrace. Srov. inv. č. 36.

¹⁵⁴ Podle nadřízených orgánů měl být archiv uložen ve sklepních místnostech kina Radio v Brně a celý převoz měl obstarat vedoucí Československého státního ústředí pro kinofikaci Brno (U solnice 3), pan Bělohradský. O tom však byl F. Podroužek vyrozuměn až 2.4. 1945, kdy již byl archiv přesunut v místnostech Bio Metro. Opětovné přestěhování do Kina Radio by znamenalo další výlohy, proto již archiv v Biu Metro zůstal. Srov. inv. č. 36. Stěhování archivu pak bylo zpětně zapláceno z úvěru, který si Podroužek vzal u Pragobanky. Viz inv. č. 13.

¹⁵⁵ Inv. č. 36. Zhruba v této době bylo Bio Metro (Lidická 16) přejmenováno na Kino Morava (Nová 16), viz inv. č. 36.

¹⁵⁶ Inv. č. 36 (převzatý materiál).

¹⁵⁷ Inv. č. 36.

¹⁵⁸ Viktoriafilm v likvidaci, Dr. K. Myška, likvidátor, Praha 2, Vladislavova 19. Viz inv. č. 5.

o jeho skartaci. Jak tato snaha dopadla však není zřejmé a další osud registratury společnosti, především její brněnské části, je nejasný.¹⁵⁹ Po úmrtí Karla Myšky pak 22.6. 1950 převzal Viktoriafilm úředník ČSF JUDr. Václav Šefrna.¹⁶⁰

Kromě písemného materiálu Viktoriafilmu převzal ČSF (vznik 23.4. 1948) i dokumenty předchozích nadřízených institucí (viz výše). Veškerý materiál týkající se Viktoriafilmu, resp. likvidace této společnosti, byl k sobě přiřazen a sloučen do jednoho souboru, který byl posléze uložen v Podnikovém archivu Ústředního ředitelství ČSF.

V souvislosti se zánikem Ústředního ředitelství ČSF byl jeho podnikový archiv likvidován a v roce 1991 písemnosti fyzicky převzal bez předávacího protokolu a jakýchkoli evidenčních pomůcek Český filmový ústav, jehož nástupnickou organizací je Národní filmový archiv.¹⁶¹

Podobu registratury Viktoriafilmu, tj. způsob ukládání písemných dokumentů u společnosti, není možné pro naprostý zlomek dochovaného materiálu vysledovat. Ani způsob uložení písemností u likvidátora Felixe Podroužka nelze přesně doložit. Podle nevelkého rozsahu jeho agendy i ze samotných dokumentů (pokud písemnost obsahuje podací razítko – což není vždy – zachycuje pouze datum přijetí) však lze usuzovat, že likvidátor neutilizoval nijak propracovaný (složitý) ukládací systém. Vyšší úroveň vedení spisové služby vykazují písemnosti pocházející z činnosti nadřízených institucí. Všechny dokumenty obsahují prezentační razítko s datem přijetí, s č.j. i s údajem komu byl spis přidělen v rámci organizace a lze předpokládat, že jednotlivé písemnosti byly chronologicky ukládány do věcných skupin.

Po roce 1948 byly písemnosti týkající se Viktoriafilmu od všech předchozích původců soustředěny v rámci ČSF, k sobě přiřazené a sloučeny do jednoho souboru „Viktoriafilm“. Dochované dokumenty byly založeny ve spisových deskách (celkem 14 desek) převážně dle věcného hlediska¹⁶² – dokumenty týkající se 1 záležitosti.¹⁶³ V některých deskách však byly spolu spojeny spisy týkající se více záležitostí (zde byl uplatněn převážně chronologický princip).

¹⁵⁹ NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 44, inv. č. 725. Ještě v září 1949 byla zachována korespondence společnosti, ale již v této době panovaly pochybnosti o její úplnosti, srov. inv. č. 40.

¹⁶⁰ „Viktoria-film, F. Hanisch & J. Pich“, v národní správě ČSF, Hospodářství a správa, Praha 2, Jindřišská 34, národní správce – likvidátor. Srov. inv. č. 5.

¹⁶¹ Rozhodnutí Ministra kultury ČR č. 31/1992 ze dne 8.10. 1992, č.j. 10625/92.

¹⁶² Jednotlivé desky byly většinou nadepsány: např. „Viktoria“, „Viktoria Brno“, „Viktoria-film, Brno“, příp. „Meteor-film, Brno (též Viktoria-film)“, apod.

¹⁶³ Např. „Daňová přiznání 1942–1945 bilance“, „Běžný účet u fil. Živnobanky v Brně býv. likv. F. Podroužka“, „Korespondence dřív. likvidátorů F. Podroužka, A. Rajmona 1945–1949“, „Inventář filmy“, „Meteor-film, Brno (též Viktoria-film)“, „JUDr. J. Svára pohledávka“, „Jan Paukert odpis nedoplatků“, „Jos. Engel – nevyúčtovaná provise“ apod. Konkrétně srov. inv. č. 27.

IV. Archivní charakteristika archivního souboru

Fond Viktoriafilm zachycuje časové období 1939–1953,¹⁶⁴ zahrnuje celkem 4 evidenční jednotky (1 karton spisového materiálu a 3 účetní knihy) a 43 jednotky inventární, celková metráž fondu je 0,12 bm.

Archivní soubor obsahuje písemnosti pocházející z původních registratur.¹⁶⁵

- Viktoriafilm, resp. Monopolfilm (1936–1945) a Viktoriafilm v likvidaci (1945–1953)
- Státní půjčovna filmů (1945–1946)
- Zplnomocněnec ministra informací pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu pro Čsl. republiku v Praze: ústřední likvidační oddělení (1945); náhradové oddělení (1946–1947)
- Ústřední ředitelství Čs. filmové společnosti: náměstek pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu, majetkové a náhradové oddělení (1947–1948)
- Československý státní film, Hospodářství a správa: likvidace býv. film. výroben a půjčoven, oddělení majetko-právní (1948–1953)

Zachovalost fondu je značně mezerovitá, písemnosti jsou psány v českém a částečně německém jazyce, fyzický stav fondu je dobrý.

Z důvodu torzovitosti, absence původních spisových plánů či registraturních pomůcek, malého rozsahu fondu a především skutečnosti, že se jedná o soubor písemností několika původců, byly dochované archiválie uspořádány dle umělého schématu. Písemný materiál byl rozdělen podle věcného hlediska (spisy jednotlivých původců byly spojeny k sobě)¹⁶⁶ a uvnitř jednotlivých skupin uspořádán chronologicky. Z velké části bylo zachováno původní uspořádání vzniklé u ČSF (viz kap. III. Vývoj a dějiny archivního souboru).

Při pořádání byly k vnitřní skartaci navrženy pouze materiály duplicitní, multiplicitní, obálky, nevyplněné složenky, nepopsané papíry či papírové záložky a spisové desky bez vypovídací hodnoty. Vzhledem k tomu, že archivní soubor zachycuje mj. i vzájemnou korespondenci mezi výše uvedenými původci (především ve věci likvidace společnosti po r. 1945), obsahuje proto jak originály odeslaných či přijatých dokumentů, tak i mnoho jejich kopií (opisy, průklepy) pořízených buď pro informování ostatních institucí a orgánů nebo v rámci organizace vedoucích úředníků, funkcionářů (na vědomí) či kvůli uschování

¹⁶⁴ Vyjma několika prior z roku 1936, které pochází od přímého předchůdce Viktoriafilmu – společnosti Monopolfilm (inv. č. 35).

¹⁶⁵ Podrobněji viz předchozí kapitoly.

¹⁶⁶ Některými záležitostmi se zabýval jak likvidátor F. Podroužek, tak i nadřízené orgány (např. ve věci J. Paukerta, J. Engela, J. Sváry apod.).

„pro jistotu“ u jednotlivých odesílatelů. Zachovávat všechny duplikáty (multiplikáty) bylo posouzeno jako neúčelné, ponechán byl především originál (či originály) a případné kopie, jenž tvoří pevnou součást spisu jako přílohy. V některých případech bylo ponecháno několik příkladových ukázek, které zachycují průběh tehdejšího úřadování a úředního styku mezi jednotlivými aktéry.

Pořádání a inventarizace se řídila *Instrukcí ředitele NFA pro archivní zpracovávání písemných fondů* (7.4. 2008, zn. NFA 0751/2008), přihlédnuto bylo také k *Přílohám č. 1 a 2 vyhlášky č. 645/2004 Sb.*¹⁶⁷

V. Rozbor obsahu archivního souboru

Archiválie pocházející z přímé činnosti Viktoriafilmu (Monopolfilmu) před rokem 1945 představují pouhé jednotliviny.¹⁶⁸ Většina dochovaného materiálu vznikla až po konfiskaci společnosti v roce 1945, převážně se vztahuje k likvidaci společnosti a obsahuje písemnosti z provenience institucí, které se na správě společnosti a výkonu likvidačních prací podílely.

Charakter dochovaných dokumentů plně odráží dobové potřeby a využití materiálu při výkonu likvidace společnosti. Zachovaly se převážně písemnosti potřebné pro dokazování finančního a majetkového stavu společnosti, pro vyřizování finančních závazků a pohledávek apod., dále pak korespondence spjatá s organizováním likvidačních prací.

Dokumenty jsou rozděleny do 6 skupin (signatura I.–VI.):

Signatura I. – Organizační a správní záležitosti (inv. č. 1–6): archiválie zachycují období po osvobození v r. 1945 (zajištění, konfiskace, likvidace) – mj. zpráva o zajištění společnosti v květnu 1945, dosazování likvidátorů (národních správců). Důležitá je především korespondence likvidátora s nadřízenými orgány ohledně postupu likvidace (inv. č. 6), která má úzkou vazbu na ostatní archiválie týkající se likvidace.

Signatura II. – Finanční záležitosti (inv. č. 7–30): zahrnuje většinu z dochovaného spisového materiálu, signatura je rozdělena do 2 podsignatur: **II/a Správa financí v období likvidace** (inv. č. 7–16): finance společnosti v době likvidace – zajištění hotovostí a vkladů likvidátorem, přihlášky vkladů, záležitosti běžného účtu (stará měna), úvěr ke krytí likvidačních výloh (nová měna), likvidační výlohy apod., **II/b Likvidace pohledávek**

¹⁶⁷ *Prováděcí vyhláška k zákonu č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů z 30.6. 2004.*

¹⁶⁸ Monopolfilm (inv. č. 35), Viktoriafilm (inv. č. 9, 24, 27, 28, 35 a 41-43). Před r. 1945 vznikly také účty za nuceně zařazené filmy Kosmosfilmu (inv. č. 38).

a závazků společnosti (inv. č. 17–30): záležitost pohledávek a závazků vzniklých činností Viktoriafilmu, které byly dodatečně vyřizovány v rámci likvidace.

Signatura III. – Majetkové hodnoty společnosti, předání majetku (inv. č. 31–36): soupisy majetku společnosti (kancelářské zařízení, zařízení skladiště, filmové kopie atd.) z května a prosince 1945, inventář filmů 1946, předání majetku SPF (30.12. 1945), dále informace o registratuře společnosti, doklady osobního automobilu.¹⁶⁹

Signatura IV. – Kosmosfilm, spol. s r.o. (inv. č. 37–38): záležitost členských podílů bývalých majitelů Viktoriafilmu Franzi Hanischové a Josefa Picha v době likvidace, postoupení pohledávek za nuceně zařazenými filmy Kosmosfilmu na Viktoriafilm v likvidaci.

Signatura V. – Restituce, vznesené nároky na majetek společnosti (inv. č. 39–40): pokusy o restituci bývalého majetku Monopolfilmu (1947–1953) a Meteorfilmu (1945–1946), jenž za okupace převzala společnost Viktoriafilm (arizace).

Signatura III. – Účetní knihy (inv. č. 41–43): účetní materiál Viktoriafilmu, poskytující přehled o hospodaření a finančním stavu firmy v letech 1939–1945 (včetně období květen–prosinec 1945).

Archivní soubor zachycuje samotné podnikání ve filmovém oboru (půjčování filmů, v případě Monopolfilmu i výrobu) před rokem 1945 jen velmi okrajově, většina událostí či stav společnosti (především její majetkové hodnoty či personál) lze z dochovaných archiválií rekonstruovat pouze zpětně. Bezprostředně a v plnější míře je zachyceno období po roce 1945 – z dochovaného materiálu lze z velké části zachytit proces likvidace společnosti. Pro studium bližších souvislostí je třeba využít i jiných zdrojů: fondy z NFA (ČMFÚ, ČSF, ostatní filmové společnosti – Kosmosfilm apod.), fondy ze státních archivů (ministerstva – především informací, centrální úřady, obchodní rejstřík atd.), dobový tisk aj. (např. viz oddíl VII. Použité prameny a literatura).

VI. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky

Fond společnosti Viktoriafilm uspořádal, úvod sepsal, inventární seznam a rejstříky sestavil v lednu – květnu 2008 Bc. Jakub Feige. Fond obsahuje celkem 4 evidenční jednotky – 1 karton a 3 úřední knihy. Římské číslice v rejstřících odkazují na číslo strany úvodu inventáře, arabské číslice pak na čísla inventárních jednotek vlastního inventárního seznamu. Názvy filmů jsou psány kurzívou.

¹⁶⁹ Inv. č. 35 – dokumenty z provenience Monopolfilmu.

Dne 27. února 2013 byl ze sbírky reklamních materiálů převzat 1 reklamní kalendář s nabídkou filmů pro sezonu 1942/1943. K fondu Viktoriafilm byl přiřazen pod signaturou VII. Dodatky jako inventární číslo 44.¹⁷⁰ Informace z tohoto dodatku již nejsou zohledněny v rámci rejstříků.

VII. Použité prameny a literatura

- Moravský zemský archiv v Brně (dále jen MZA Brno), fond Krajský soud civilní (dále jen KSC), spis sign. A VII 252.
- MZA Brno, fond KSC, spis sign. A XI 15.
- Národní filmový archiv v Praze (dále jen NFA Praha), fond Českomoravské filmové ústředí.
- NFA Praha, fond Kinofilm.
- NFA Praha, fond Kosmosfilm spol. s r.o.
- NFA Praha, fond Terrafilm.
- Státní oblastní archiv v Praze, fond Krajský soud obchodní, spis sign. A XI 21.
- BEDNAŘÍK, Petr: *Arizace české kinematografie*. Praha: Karolinum 2003.
- *Český hraný film I. 1898–1930*. Praha: NFA 1995.
- *Český hraný film II. 1930–1945*. Praha: NFA 1998.
- *Filmový kurýř*, roč. XIII (1939), č. 15 (14.4.), č. 27 (7.7.).
- HAVELKA, Jiří: *Čs. filmové hospodářství I. (Zvukové období 1929–1934)*. Praha: Nakladatelství Čefis 1935.
- HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství II.–V. (Rok 1935–1938)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1936–1939.
- HAVELKA, J.: *České filmové hospodářství VI. (1939)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1940.
- HAVELKA, J.: *České filmové hospodářství VI.–IX. (1939–1942)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1940–1943.
- HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství 1945 a 1946*. Praha: Čs. filmové nakladatelství 1947.
- HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství I. (1898–1945)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p. 1958.
- HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství 1945–1950*. Praha: Československý filmový ústav (dále jen ČSFÚ) 1970.
- HAVELKA, J.: *Filmové hospodářství v zemích Českých a na Slovensku 1939 až 1945*. Praha: Československé filmové nakladatelství 1946.
- HAVELKA, J.: *Kdo byl kdo v československém filmu před rokem 1945*. Praha: ČSFÚ 1979.

¹⁷⁰ Materiál do fondu zařadil dne 27.2.2013 Mgr. Petr Hasan.

- JANČÍK, Drahomír – KUBŮ, Eduard – KUKLÍK ml., Jan: „*Arizace*“ a restituice židovského majetku v českých zemích (1939–2000). Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta 2003.
- ŠTÁBLA, Zdeněk: *Data a fakta z dějin československé kinematografie 1896–1945*, sv. 2. Praha: ČSFÚ 1989 (strojopis).
- ŠTÁBLA, Z.: *Data a fakta z dějin československé kinematografie 1896–1945*, sv. 3. Praha: ČSFÚ 1990 (strojopis).
- ŠTÁBLA, Z.: *Data a fakta z dějin československé kinematografie 1896–1945*, sv. 4. Praha: ČSFÚ 1990 (strojopis).

VIII. Inventární seznam

<i>Inv. č.</i>	<i>Sign.</i>	<i>Obsah</i>	<i>Časový rozsah</i>	<i>Č. evid. jednotky</i> ¹⁷¹
I. Organizační a správní záležitosti				
1		Pověření Vilmy Hanouskové zahájením přípravných prací k obnovení provozu společnosti (4.5. 1945, vystavil Paseka), potvrzení jejího pracovního poměru a žádost o volný pohyb (7.5. 1945, vystavil Směšný); česky, strojopis, fol. 2. ¹⁷²	1945	1
2		Vilma Hanousková, Hedvika Filová, Josef Vacula: zpráva pro likvidátora F. Podroužka o situaci ve Viktoriafilmu v květnu 1945, zajištění majetku firmy a bývalých majitelů; fol. 2.	1945	1
3		Záznam o převzetí dokladů týkajících se likvidace společnosti od taj. Paseky likvidátorem F. Podroužkem; fol. 1.	1945	1
4		Výpis z obchodního rejstříku A XIII-159 Krajského soudu civilního v Brně (veškeré zápisy provedené od 31.12. 1940 do 20.10. 1945); česky, německy, fol. 1.	1945 (1949)	1
5		Jmenování likvidátora, národního správce a správce-likvidátora, změny na těchto postech; fol. 18.	1945–1951	1
6		Průběh likvidačních prací (korespondence likvidátora s nadřízenými orgány); fol. 43.	1946–1948	1
II. Finanční záležitosti				
II/a Správa financí v období likvidace				
7		Zajištění hotovostí a vkladů u peněžních ústavů společnosti, přihlášky vkladů (Legiobanka v Brně, Zemědělská banka v Brně), převod běžného účtu z Legiobanky na Pražskou úvěrní banku; česky, německy, strojopis, rukopis, fol. 26.	1940, 1945–1946	1

¹⁷¹ Není-li uvedeno jinak, jedná se o karton.

¹⁷² Pokud není uvedeno jinak, jsou dokumenty v českém jazyce; není-li uvedeno jinak, jedná se o strojopis.

8	Běžný účet u Pražské úvěrní banky, pobočka v Brně (mj. úhrady ve staré měně), vkladní knížka uložená u Zemědělské banky; strojopis, rukopis, fol. 34.	1945–1950	1
9	Přihlašovací povinnost k dávce z majetkového přírůstku a k dávce z majetku dle zákona č. 134/46 Sb.; fol. 3.	1946	1
10	Oznámení škod, které vznikly německou okupací na autorských právech čsl. příslušníků; fol. 2.	1946	1
11	Výlohy na likvidační práce – potvrzení o převzetí hotovosti, účtenky; strojopis, rukopis, fol. 8.	1946–1947	1
12	Vyplácení odměn likvidátorům a národním správcům; fol. 1.	1947	1
13	Úvěr u Živnobanky v Brně (dříve Pražská úvěrní banka) ke krytí likvidačních výloh F. Podroužka v nové měně; strojopis, rukopis, fol. 50.	1946–1949	1
14	Placení daní, poplatků a veřejných dávek za bývalé provozovatele; fol. 1.	1949	1
15	Výkaz vázaných vkladů a zjištění bankovních účtů likvidovaných společností; fol. 3.	1949	1
16	Felix Podroužek (bývalý provozovatel kina) – postoupení nároku na náhradu za znárodněné kino ke krytí úvěru; fol. 3.	1953	1
II/b	<i>Likvidace pohledávek a závazků společnosti</i>		
17	Soupis adres dlužníků a věřitelů; česky, německy, fol. 1.	b.d.	1
18	Úhrada váznoucích nutných platů společnosti (mj. stav pokladní hotovosti a konta, výplatní listiny duben – červenec 1945, sjednaná drahotní výpomoc zaměstnanců společnosti 1.4. 1943–31.3. 1945); strojopis, rukopis, fol. 14.	1945	1
19	Pohledávka Terra-filmu; fol. 2.	1945	1
20	JUDr. Jaroslav Svára – nárok na úhradu za právní porady při pokusu o realizaci filmu „Anička neviňátko“; strojopis, rukopis, fol. 17.	1945–1946	1

21	Zahraniční pohledávky a závazky vůči bývalé německé říši (firmy v Berlíně); česky, německy, strojopis, rukopis, fol. 14.	1945–1948	1
22	Jaroslav Menčík – záležitost platu za film <i>Cestou křížovou</i> ; fol. 2.	1946	1
23	Daň výdělková 1943–1946 – přeplatek u Berního úřadu Brno-město I. (mj. bilance daňových priznání 1942–1945); česky, německy, strojopis, rukopis, fol. 64.	1943, 1946–1947	1
24	Alois Bejvl – úhrada dlužné agentské provize; fol. 5.	1946–1947	1
25	Pohledávka Recordfilmu; strojopis, rukopis, fol. 3.	1946–1947	1
26	Pohledávka za Janem Paukertem – přeplatek provize (mj. jeho přijetí za obchodního zástupce společnosti v r. 1941); fol. 19.	1941, 1946–1947	1
27	Pohledávka za Josefem Engelem – přeplatek provize (mj. jeho přijetí za vedoucího prodejního úředníka v r. 1944); fol. 43.	1944, 1946–1948	1
28	Všeobecný pensijní ústav v Brně – přeplatek členského účtu (pojistné zaměstnanců); strojopis, rukopis, fol. 3.	1947	1
29	Nedoplatek důchodové daně bývalých majitelů Viktoriafilmu (Berní úřad Brno-město I.); fol. 4.	1947–1948	1
30	Pohledávky u kin za obehnané filmy; fol. 3.	1947–1948	1

III. Majetkové hodnoty společnosti, předání majetku

31	Soupis provedené inventury (seznam zaměstnanců, kancelářský inventář, soupisy filmových kopií, scházející předměty, návrh na personál, hotovost, inventář skladiště, soukromý majetek bývalých majitelů); fol. 14.	[1945]	1
32	Soupis majetku společnosti, převzatého Státní půjčovnou filmů v Brně (kancelářské zařízení, zařízení skladiště, soupis kopií filmů); fol. 9.	1945–1946	1
33	Inventář filmů, předaných Státní půjčovně filmů v Brně; fol. 6.	1946	1
34	Evidence majetku – přihlašování některých majetkových hodnot společnosti dle zákona č. 147/45 Sb.; fol. 8.	1946	1

35	Osobní motorové vozidlo Škoda – model 421 Rapid Sedan, v.č. motoru 46478 (mj. Typové osvědčení, Jízdní průkaz atd.); česky, německy, strojopis, rukopis, fol. 18.	(1936),
1940–1947	1
36	Archiv společnosti (přestěhování, uskladnění, převzetí likvidátory); fol. 10.	1947–1949	1

IV. Kosmosfilm, spol. s r.o.

37	Záležitost členských podílů Franzi Hanischové a Josefa Picha v Kosmosfilmu, exploatace filmů – vyúčtování (mj. zápisy z členských schůzí a valné hromady Kosmosfilmu); strojopis, rukopis, fol. 23.	1946–1948	1
38	Pohledávky za nuceně zařazené filmy Kosmosfilmu – postoupení účtů; česky, německy, strojopis, rukopis, fol. 200.	1944, 1947	1

V. Restituce a vznesené nároky na majetek společnosti

39	JUDr. Hanuš Jan Friedjung (opatrovník Richarda Spitze) – vznesení nároku na majetek bývalého Meteorfilmu; strojopis, rukopis, fol. 24.	1946	1
40	Ing. Karel Waldmann – pokus o restituci firmy Monopolfilm; fol. 15.	1947–1953	1

VI. Účetní knihy

41	VF-1 Hlavní kniha – saldokonto (31.10. 1939–(III/50) 31.12. 1944), 24,5x30,5x1,5 cm; německy, fol. 100. ¹⁷³	1939–1944	1
42	VF-2 Hlavní kniha (1.10. 1939–31.12. 1945), (III/122)21,5x33,5x1,5 cm; německy, česky, fol. 49. ¹⁷⁴	1939–1945	1
43	VF-3 Hlavní pokladní deník (30.12. 1943–31.10. 1945), 20x25x1,5 cm; německy, česky, fol. 200. ¹⁷⁵	1943–1945	1

VII. Dodatky¹⁷⁶

44	Reklamní kalendář s nabídkou filmů pro sezonu 1942/43	[1941]	1

¹⁷³ Popsána pouze z části.

¹⁷⁴ Popsána pouze z části.

¹⁷⁵ Popsána pouze z části.

¹⁷⁶ Dodatky byly převzaty ze sbírky reklamních materiálů a k fondu Viktoriafilm byly přiřazeny 27. února 2013.

IX. Rejstřík jmenný¹⁷⁷

Adam, Karl Theodor – obchodník, úředník, treuhänder Monopolfilmu	IV
Bejvl, Alois – obchodní zástupce Viktoriafilmu	VII–IX, XVI, XVII, 24
Bělohradský – vedoucí Československého státního ústředí pro kinofikaci Brno	XXII
Bulín, Josef – zaměstnanec ČSF	XXII
Bureš, Oldřich JUDr. – právní úředník SPF, národní správce Viktoriafilmu, vedoucí právního odd. distribuce ČSFS	XIII, XIV, XVII, XX, XXI
Cveková, Božena – zaměstnankyně Viktoriafilmu (lepička filmů)	VI, VIII
Doležal, František – zaměstnanec Viktoriafilmu (sluha)	VI, VIII
Dostálek – zaměstnanec ČSF, likvidátor Viktoriafilmu	XVIII, XXII
Dvončová, Helena – zaměstnankyně Viktoriafilmu	VI, VIII
Dvořák, Karel Dr. – zplnomocněnec pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu pro ČSR, náměstek ústředního ředitele ČSFS pro hospodářské a finanční věci, V. odbor ministerstva informací	XIV, XVII
Einhorn – zaměstnanec ČSF, likvidátor Viktoriafilmu	XVIII, XXII
Engel, Josef – scénárista, režisér, výrobce filmů, majitel Melody-Filmu, obchodní zástupce a vedoucí prodejní úředník pražské pobočky Viktoriafilmu, úředník účtárny kin	VI–IX, XII, XIV–XVII, XXI, XXIII, XXIV, 27
Fertig, Pavel JUDr. – advokát v Brně, právní zástupce Karla Waldmanna	IXX
Filová, Hedvika – zaměstnankyně Viktoriafilmu (reklamistka, programistka)	VI, VIII, X–XII, XIV, XXI, 2
Folta – okresní vedoucí NSDAP Brno	IX
Friedjung, Hanuš Jan JUDr. – synovec a opatrovník Richarda Spitze (majitel Meteor-Filmu)	XIX, 39
Fritz, Josef Ing. – spolumajitel firmy Viktoria Film Ing. Fritz & Tausenau, Praha-Žižkov	III

¹⁷⁷ Římská číslice odkazuje na číslo strany úvodu inventáře, arabská číslice pak na inventární číslo vlastního inventárního seznamu. Názvy filmů jsou psány kurzívou.

Hanischová, Franziska – zaměstnankyně Monopolfilmu, spolumajitelka Viktoriafilmu, jednatelka Kosmosfilmu	IV, V, VII–X, XII, XVI, XVIII, XXIII, XXVI, 37
Hanousková, Vilma – zaměstnankyně Viktoriafilmu (účetní a pokladní), zaměstnankyně SPF v Brně	VI, VIII, X–XII, XIV–XVI, XXI, XXII, 1, 2
Hassold Dr. – Parteiverbindungsstelle u říšského protektora	IX
Havlík, Jaroslav – zaměstnanec Monopolfilmu a Viktoriafilmu (řidič)	VI, XI
Hlinomaz, Josef – referent ČMFÚ, zplnomocněnec ministra informací pro správu filmových půjčoven v zemi České a Moravskoslezské, ředitel SPF v Praze	VII, XIII, XIV
Jonáš, Josef – ředitel Lloydfilmu	XVI
Kolářek, Ludvík Ing. – stavitel a majitel filmového skladiště v Brně-Komárově	V
Linhart, Lubomír Ing. – ústřední ředitel ČSFS, ředitel ČSF	XVII
Macháček, Oldřich – náměstek ústředního ředitele ČSFS pro hospodářské a finanční věci, náměstek pro hospodářské a finanční věci ČSF, generální ředitel ČSF	XVII
Matouschek, Karel – zaměstnanec Viktoriafilmu	VII, XII
Metzgerová, Helena – majitelka Kinofilmu	V
Morel, Beda – ředitel pražské pobočky filmové půjčovny United Artist a.s.	VII
Myška, Karel Dr. – správce-likvidátor Viktoriafilmu	XVII, XXII
Navrátil	XI
Navrátil, František – majitel Excelsiorfilmu	XI
Nováková, Tereza – zaměstnankyně Viktoriafilmu (pomocná úřednice)	VI, VIII
Paseka (mladší) – pověřenec ke konfiskaci Viktoriafilmu, tech. referent agitpropu KSČ v Brně	X–XIII, XXI, 1, 3
Paseka starší	XII
Paseka, Drahomír – tiskový a propagační referent moravské odbočky Svazu českých filmových pracovníků (Brno)	X
Paukert, Jan – ředitel pražské pobočky filmové půjčovny United Artist a.s., obchodní zástupce Viktoriafilmu, úředník SPF v Praze	VII, VIII, IX, XVI, XVIII, XXI, XXIII, XXV, 26
Penka, Robert – zaměstnanec Viktoriafilmu, vedoucí	IV, VI, XV

brněnské pobočky SPF

Pich, Josef – spolumajitel Viktoriafilmu	IV, V, VII–X, XII, XVI, XVIII, XIX, XXVI, 37
Pichová, Marie – zaměstnankyně Viktoriafilmu (korespondistka, úřednice)	VI, VIII, X
Podroužek, Felix – spolumajitel a ředitel kina Bio Metro, národní správce a likvidátor Viktoriafilmu	XII–XXV, 2, 3, 13, 16
Podroužková, Marie – manželka F. Podroužka, vedoucí kina Světozor	XIII
Pospischilová, Franziska	V, viz Hanischová
Pospischilová, Margarete – zaměstnankyně Viktoriafilmu (pokladní účetní)	VI, VIII
Rajmon, Antonín – zaměstnanec ČSF, vrchní tajemník ministra informací, likvidátor Viktoriafilmu	XVIII, XXII–XXIV
Růžičková, Helena – zaměstnankyně Viktoriafilmu (posluhovačka)	VI, X, XIV
Salzmannová, Arnoštka	viz Waldmannová
Směšný mladší – ruský partyzán diverzant	XI, XII, XXI, 1
Směšný starší	XI, XII, XXI
Směšný, Josef – komandista a osobně ručící společník Excelsiorfilmu (Brno)	XI
Směšný, Josef – zástupce Terrafilmu	XI
Spitz, Richard – ředitel textilní továrny, majitel Meteor-Filmu	VI, XIX, 39
Svára, Jaroslav JUDr. – advokát z Prahy	V, XXII, XXIV, 20
Svída	XI
Svída, J. – zaměstnanec brněnské pobočky Státní půjčovny filmů	XI
Svoboda, Miroslav – generální tajemník ústředního ředitele ČSFS	XVII
Šefrna, Václav JUDr. – úředník ČSF, národní správce-likvidátor Viktoriafilmu	XVIII, XXIII
Tausenau, Augustin Ing. – spolumajitel firmy Viktoria Film Ing. Fritz & Tausenau (Žižkov)	III
Vacula, Josef – zaměstnanec Viktoriafilmu (expedient, sluha)	VI, VIII, X, XI, XV, 2
Vaculová, Anna – zaměstnankyně Viktoriafilmu (praktikantka)	VI, VIII

Vondráček, J. – vedoucí ústředního likvidačního oddělení zplnomocněnce ministra informací pro hospodářské a finanční věci, vedoucí náhradového oddělení zplnomocněnce ministra informací pro hospodářské a finanční věci, vedoucí majetkového a náhradového oddělení náměstka ústředního ředitele ČSFS pro hospodářské a finanční věci	XIV, XVIII
Wachtl, Leo Dr. – advokát, treuhänder Monopolfilmu	IV
Waldmann, Karel Ing. – obchodník, majitel Monopolfilmu	III, IV, XIX, XX, XXII, 40
Waldmann, Oskar – bratr Karla Waldmanna, majitel Ovalfilmu	III, IV
Waldmannová, Arnoštka (roz. Salzmannová) – manželka Karla Waldmanna	III
Walter, Eugen – společník vídeňské firmy Engel a Walter, veřejný společník Meteor-Filmu	VI
Watzke, Ernst – vedoucí pobočky Monopolfilmu v Teplicích	III
Witteková, Marie – zaměstnankyně Viktoriafilmu (expedice, lepička filmů)	VI, VIII, X

X. Rejstřík místní¹⁷⁸

Berlín	XVII, 21
Beroun	VII
Brno	III, V–XIII, XV, XVI, XVIII–XXIV, 4, 7, 8, 13, 23, 28, 29, 32, 33
Čechy	IV, VI–VIII, X
Černá Pole (Brno)	XI
České Budějovice	VII
Československá republika (Československo, ČSR)	IV, XIII, XIV, XVIII, XIX, XXI
Komárov (Brno) – filmové skladiště	V, VIII, XV
Morava	III, IV, VII, VIII, X, XIII
Náměšť na Moravě	III
Německá říše	XVII, 21
Niederdonau	IX
Palestina	IV, XIX

¹⁷⁸ Římská číslice odkazuje na číslo strany úvodu inventáře, arabská číslice pak na inventární číslo vlastního inventárního seznamu.

Plzeň	VII
Praha	III–V, VII–X, XII–XXIV
Protektorát Čechy a Morava	IV
Slezsko	III
Slovensko	III
Tel Aviv	XIX
Teplice	III
Terezín – koncentrační tábor Malá Pevnost	IV, IX
Třebíč	IV
Zdice	VII
Žabovřesky (Brno)	VII
Židenice (Brno)	XII
Žižkov	III

XI. Rejstřík firem, institucí a kin¹⁷⁹

Agrar-Bank, Brno	XIV
Alf Zengerling, Berlín – filmová společnost	XVI
Auswanderungsfond	IV
Berní správa v Brně	XVI
Bio Metro – kino v Brně (též kino Morava)	XII, XVIII, XXII
Českomoravské filmové ústředí (ČMFÚ)	VII
Československá filmová společnost (ČSFS)	XVII–XIX, XXI, XXIII, XXIV, XXVII
- ústřední ředitel ČSFS	
- náměstek ústředního ředitele pro hospodářské a finanční věci	
- majetkové a náhradové oddělení náměstka ústředního ředitele ČSFS pro hospodářské a finanční věci	
Československé státní ústředí pro kinofikaci Brno	XXII
Československý státní film (ČSF)	XVIII–XXV, XXVII
Český filmový ústav	XXIII
Dafafilm, Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VII
Deutonfilm, Berlín – filmová společnost	XVI

¹⁷⁹ Římská číslice odkazuje na číslo strany úvodu inventáře, arabská číslice pak na inventární číslo vlastního inventárního seznamu.

Deutsche Filmexport, Berlín – filmová společnost	XVI
Elektafilm, Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VII
Engel a Walter, Vídeň – filmová společnost	VI
Excelsiorfilm, Brno – filmová výrobní a distribuční společnost	VIII, XI
Finanční prokuratura v Brně	IXX
Fond národní obnovy v Praze	IXX
gestapo	IX, XXI
Hubert Schlonger Naturfilm, Berlín – filmová společnost	XVI
Jugendfilm-Verleih, Berlín – filmová společnost	XVI
K.K. Deutsche Franz-Joseph technische Hochschule in Brünn	III
Kartel československých filmových dovozců (1935–1939)	III, IV, VI
Kino Kapitol – kino v Brně	XI
Kino Morava	viz Bio Metro
Kinofilm, Brno – filmová výrobní a distribuční společnost	V
Kosmosfilm, spol. s r.o., Praha – filmová distribuční společnost	VII–X, XII, XV–XVIII, XX, XXV–XXVII, 37, 38
Krajský soud v Brně	XX, 4
Kreditanstalt der Deutschen	XIV
KSČ	X
Legiobanka, pobočka v Brně	XIV, XV, 7
Lichtspieltheater im Brünner Arbeiterheim – kino v Brně	IX
Lloydfilm, Brno/Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VIII, XVI
Lublin (ghetto)	IV
Lucerna – palác ve Vodičkově ulici (Praha 2)	XIV, XX
Lucernafilm, Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VII
Meissnerfilm, spol. s r. o., Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VI
Melody-Film, Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VII

Meteor-Film, Brno – filmová výrobní a distribuční společnost (živnost)	V, VI, XII, XIV, XV, XVIII, XIX, XXIV, XXVI, 39
Michelezzi-Film, Vídeň – filmová výrobní společnost	VI
ministerstvo informací (ministerstvo informací a osvěty)	XIII, XIV, XVI–XVIII
ministr financí	VII
ministr informací	XIII, XIV, XVII, XIX, XXVII
ministr kultury	XXIII
Monopolfilm, Brno – filmová výrobní a distribuční společnost	III–VII, XII, XV, XIX–XXI, XXIV–XXVI, 40
Moravská banka, odbočka Praha	XIII
Národní filmový archiv (NFA)	XXIII, XXVII
Národní výbor (NV)	X, XII
Národní výbor českých filmových pracovníků	XII
Natinonalfilm, Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VII
NSDAP	V, IX, X
Okresní soud civilní v Brně	XIX
Otto-Film, Vídeň – filmová výrobní společnost	VI
Ovalfilm, Brno – filmová distribuční společnost	III, IV
Parteiverbindungsstelle říšského protektora	IX
Podnikový archiv Ústředního ředitelství ČSF	XXIII
Pražská úvěrní banka (Pragobanka)	XV, XXII, 7, 8, 13
Radio – kino v Brně	XXII
Robert Fantl a spol., Praha – veřejná obchodní společnost	III
Rudá armáda (sovětská vojska)	X, XI
Říšský protektor v Čechách a na Moravě	IV, VII, IX
Slaviafilm, Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	III
Správa státních kin	XXIII
Státní půjčovna filmů (SPF)	XI, XIII–XVI, XIX–XXII, XXIV, XXVI, 32, 33
Stellafilm, Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VII
Svaz českých filmových pracovníků	X
Svaz filmového průmyslu a obchodu	IV

Světozor – kino v Brně-Židenicích	XII
Terrafilm, Brno – filmová výrobní a distribuční společnost	VIII, XI
UFA, Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VII
United Artist a.s., pobočka v Praze – filmová distribuční společnost	VII
Viktoria Film Ing. Fritz & Tausenau, Praha (Žižkov) – filmová distribuční společnost	III
Viktoriafilm, Brno – filmová distribuční společnost	III–XXVI, 2, 29
Zemědělská banka, Brno	XIV, 7, 8
Zemský národní výbor (ZNV)	XII
zplnomocněnci ministra informací	XIII, XVI
Zplnomocněnec ministra informací pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu pro Československou republiku v Praze	XIV, XVII, XIX–XXII, XXIV
– ústřední likvidační oddělení	
– náhradové oddělení	
Zplnomocněnec ministra informací pro správu filmových půjčoven v zemi České a Moravskoslezské	XIII, XXI
Živnobanka, Brno	XVIII, XXIII, 13

XII. Rejstřík filmů¹⁸⁰

Anička nevinátka – nerealizovaný film (1940–1941)	V, 20
<i>Cestou křížovou</i> , ČSR, 1938	IV, V, 22
<i>Čapajev</i> , SSSR, 1935	III
<i>Dívoch</i> , ČSR, 1936	VI
<i>Maryša</i> , ČSR, 1935	IV, V
<i>Pepina Rejholcová</i> , ČSR, 1932	VII, XII
Rozmary mládí – nedokončený film (ČSR, 1933)	VII
Rudé koleje – nerealizovaný film (ČSR, 1931–1932)	VII
<i>Spitzenhöschen und Schusterpech</i> (<i>Die Lampelgasse</i>)	viz <i>Veterán Votruba</i>
<i>Strýček z Ameriky</i> , ČSR, 1933	IV
Tři dny smůly – nedokončený film (ČSR, 1933)	VII

¹⁸⁰ Římská číslice odkazuje na číslo strany úvodu inventáře, arabská číslice pak na inventární číslo vlastního inventárního seznamu. Názvy filmů jsou psány kurzívou – vyjma nedokončených či nerealizovaných filmů.

<i>Velikonoce na Slovácku</i> , ČSR, 1935 (dodatek k filmu <i>Maryša</i>)	IV
<i>Veterán Votruba</i> , ČSR/Rakousko, 1928	VI
<i>Wildfang</i> , ČSR, 1937 ¹⁸¹	VI

¹⁸¹ Německá verze filmu *Divoch*, ČSR, 1936.

Název archivní pomůcky: Viktoriafilm

Časový rozsah pomůcky: (1936) 1939–1953

Počet evidenčních jednotek: 1 karton
3 úřední knihy

Počet inventárních jednotek: 44

Rozsah zpřístupněných archiválií: 0,12 bm

Stav ke dni: 27 .2. 2013

Archivní fond zpracoval: Bc. Jakub Feige

Pomůcku sestavil: Bc. Jakub Feige

Počet stran: XXVIII + 14

Číslo jednací: NFA 1579/2008

Pomůcku schválil: 4. 8. 2008
Datum

.....
Vladimír Opěla
ředitel NFA